

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

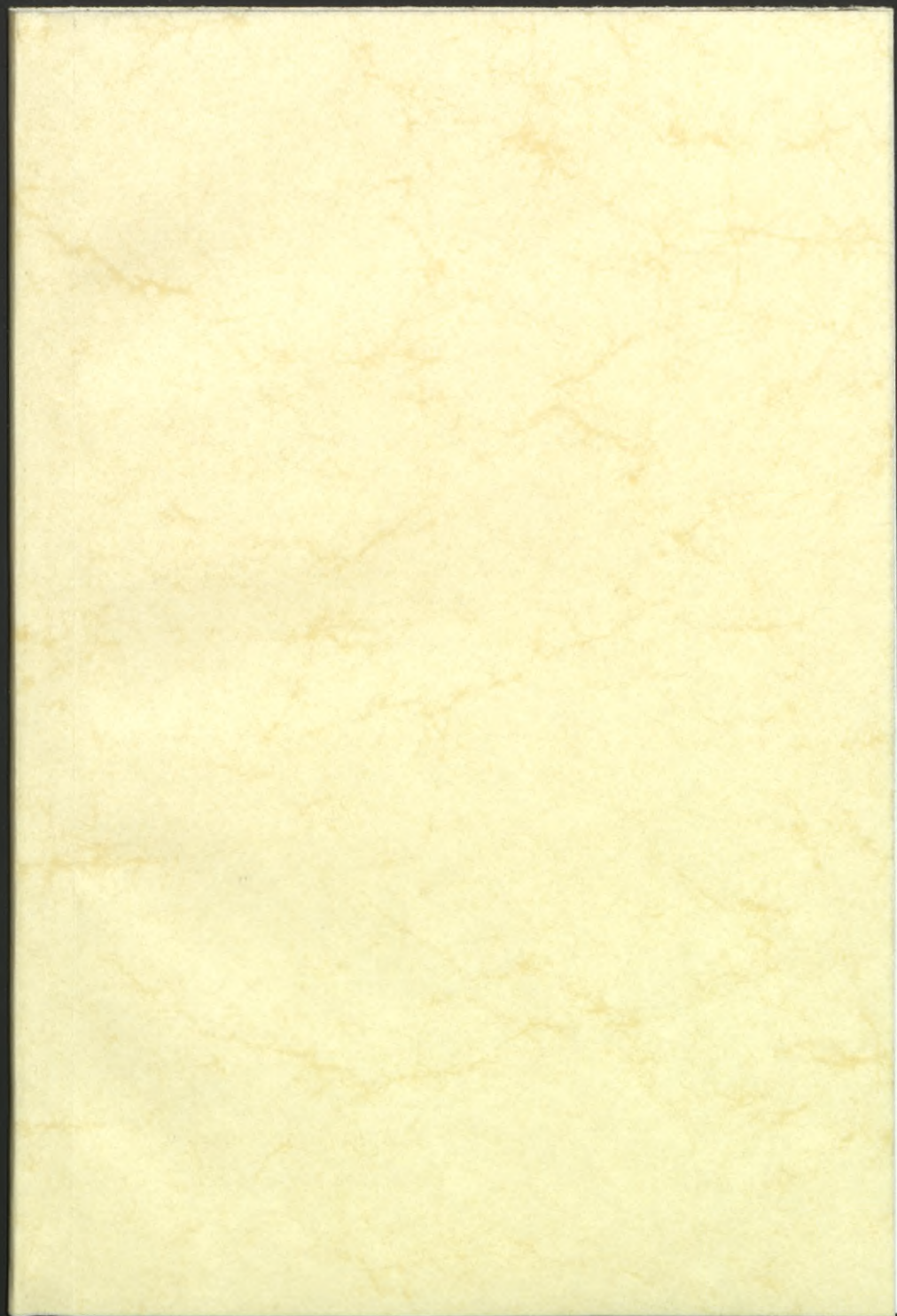
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

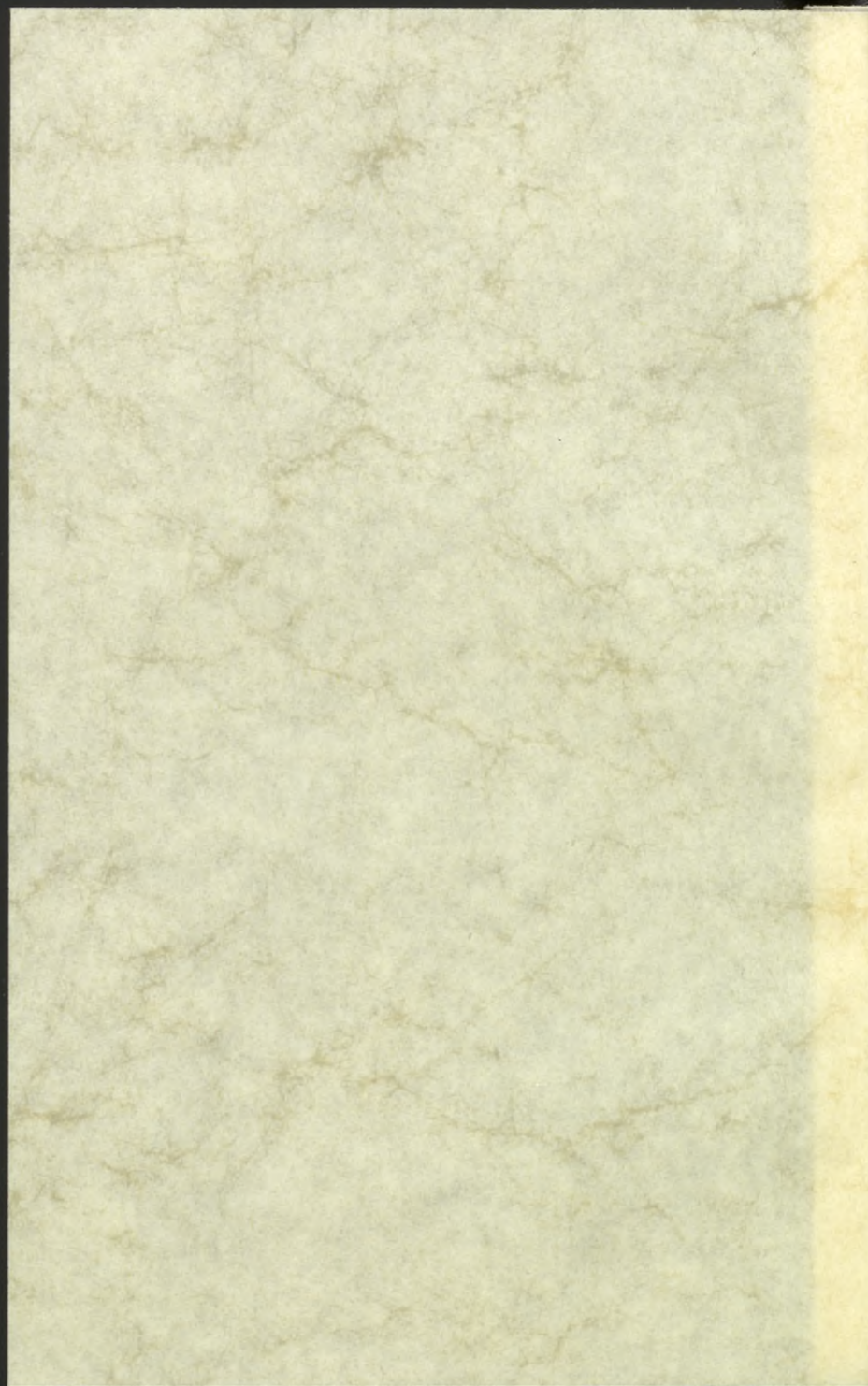

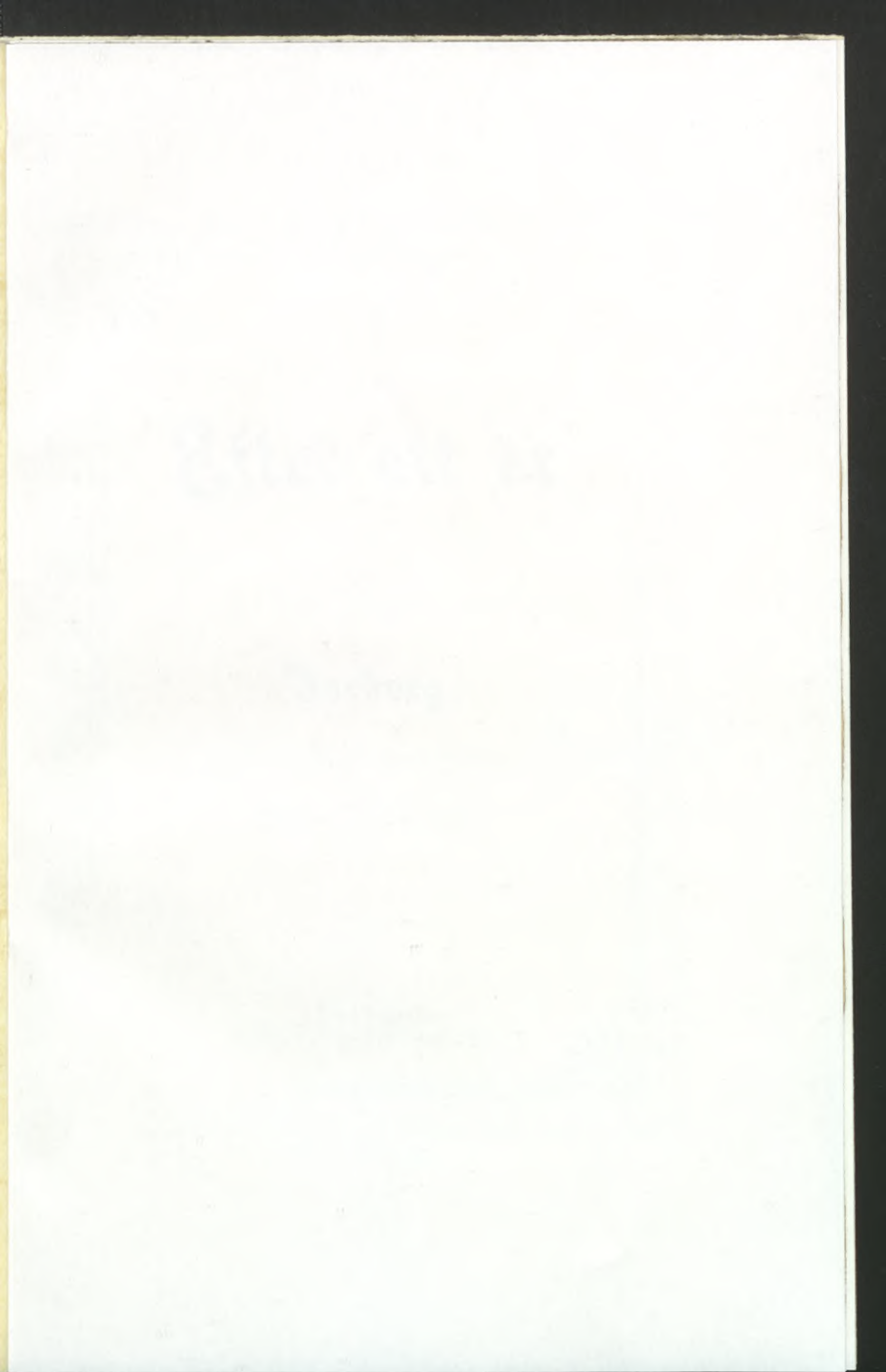
LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

(B.) B. 11.
Sv.

Efter ett år

af

Zorborg

[Linderman, Zorborg]

Ekenäs.

Ekenäs Tryckeri Aktiebolag, 1898.

Pris 50 penni.

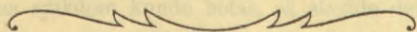
[Zenaida Linderman]

49
1130

EFTER ETT ÅR

AF

TORRBORG

EKENÄS.

EKENÄS TRYCKERI AKTIEBOLAG,

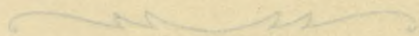
1898.

EFTER ETT ÅR

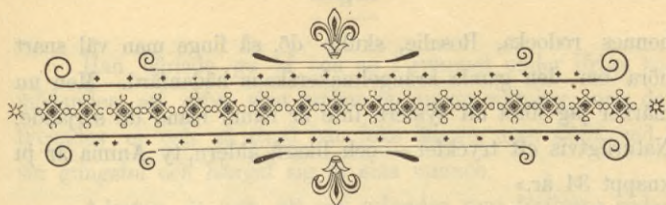
AV

TORBERG

ERENÅR
SVERIGES FÖRSTORING
1862

I.

»Efter ett långvarigt lidande stilla och fridfullt afled i sitt 37:de lefnadsår.»

Så stod det i dödsannonsen, på hvilken professor Litén stirrade, som om han ej skulle förstått de enkla orden eller velat tvifla på deras trovärdighet.

Men hvarför skulle han tvifla? Han hade ju redan för årtal tillbaka hört talas om Animas nervlidande, och ehuru denna sjukdom kunde botas, så skedde det dock svårligen under så tryckta förhållanden som hennes.

Professor Litén for med handen öfver sin höghvälfda panna, medan han fortfarande stirrade på det i alla fall oväntade dödsbudskapet.

»Bittert sorgd och saknad af moder, släkt och vänner», hette det till sist.

Ett föraktfullt leende krökte Liténs läppar.

»Hvilken afskyvärd lögn!» tänkte han harmset. »Jag är öfvertygad om att modern inte känner den allra minsta saknad efter Anima, som hon knappt kunde tåla. Men om

hennes rodocka, Rosalie, skulle dö, så finge man väl snart höra om den gamla krångelmakerskans hädanfärd. Men nu märker jag först att systemen inte är nämnd bland de sörjande. Naturligtvis ett tryckfel — och likaså åldern, ty Anima är ju knappt 34 år.»

Litén slängde tidningsbladet på en stol, tryckte sin hand mot pannan och försjönk i tankar, hvilka uteslutande rörde sig kring henne, som han trodde inslumrad i den sista, långa sömnen.

»Stackars Anima!» tänkte han. »Världen skänkte henne inte mycken fröjd ens i de första ungdomsåren, då hon likväl ännu var fri från näringsbekymmer; men det räckte ej länge, innan äfven sådana tillstötte, och sedan blef det hennes lott att tråla för dem alla. Öfveranstängning och den tärande grämelsen öfver moderns hårdhet ha väl hjälpts åt att nöta ut hennes nerver, som aldrig voro starka, fastän hon tycktes vara frisk och blomstrande. Huru förändrad, huru aftärd hon måste blifvit under alla dessa år af tacklös möda och oförskyld kärlekslöshet! Men nu har hon sluppit från altsamman, nu har hon ro, och som en vän borde jag fröjdas öfver hennes befrielse, men — jag kan inte!» Han suckade otåligt och skakade på sitt hufvud, liksom för att befria sig från sina svårmodiga reflexioner, men de gáfvo honom ingen ro och han satt en lång stund i samma ställning, rufvande öfver det ohjälpliga. Men så reste han sig häftigt och utbrast helt högt:

»Hvad nu, gamle tok? Hvarför skulle Animas död störa ditt sinneslugn? Vål var hon den första, ja, den enda du värkligt har älskat, men det är ju en hel evighet sedan den tiden!»

Han började gå af och an i rummet under ifriga bemödanden att gifva sina tankar en annan riktning, men det lyckades ej och så stred han icke längre, utan sjönk ned i sin gungstol och hängaf sig åt sina minnen.

Aderton år och ett par månader voro förflutna sedan han som nyssblifven student tillträdde sin kondition hos patron Aspegrén, och strax efter sin ankomst till den främmande orten blef han bekant med Anima Walle, som den tiden var en frodig flicka med runda, rosiga kinder, mörkblåa ögon och brunt hår.

Glad och kvick, men tillika litet öfvermodig, vågde hon ej alltid sina ord, utan yttrade sig stundom både djärft och obetänksamt om saker och förhållanden, hvilka hon ej ännu var mogen att bedöma. Ty då var hon endast 16 år. Litet egenkär var hon äfven, men det tycktes ej så förvånande hos en sådan rikt begåfvad flicka, omgifven af okunniga och tämligen fadda barndomsbekanta. Så tyckte Erik Litén, under det han lade märke till, att Anima aldrig instämde i de andra unga flickornas betydelselösa sladder och icke tycktes ha en enda väninna bland sina jämnåriga barndomsbekanta; och om hennes själfmedvetenhet var orsaken därtill, så fann han det ganska antagligt, emedan dessa flickor föreföllo att vara ytliga och flärdfulla samt i saknad af minsta ansats af intelligens.

Erik och Anima råkades nästan hvarje vecka, ty assessorskan Walle och hennes döttrar bodde i närheten af sina vänner Aspegréns, och de båda familjerna trufdes väl i hvarandras sällskap. Och så grydde mellan Erik och Anima en böjelse, som var djup och varm å hennes sida, men ej blef lika besvarad, emedan den unge mannen dyrkade en afgud, för

hvilken alt måste vika, och afguden var — Erik Litén. De brukade ofta disputeras, ty Anima var, i trots af sin ungdom, en mycket själfständig karaktär med starkt utvecklade åsikter och därjämte tämligen hetsig och hänsynslöst uppriktig. Han mindes ännu helt lifligt såväl hennes lillgamla sätt att förebrå honom för ett och annat fritt yttrande, som sårade hennes religiösa känsla, som ock sin egen barnliga förtrytelse öfver hennes obefogade tillrättavisningar.

Men oakadt dessa små misshälligheter, var han förtjust i den spirituella och varmhjärtade flickan, som äfven såg rätt bra ut och, fastän litet burdus i sitt sätt, äfven var tilldragande genom sitt okonstlade och friska väsen — genom naturbarnets osökta gratie. Och när motsägelsebegäret icke ansatte henne, var hon den älskligaste lilla flicka han någonsin sett. Då sutto de ofta, litet afsides från det öfriga sällskapet, inbegripna i förtroligt samspråk, medan ögonens låga røjde hvad läpparna förtego.

Den tiden trodde man allmänt på ett lifstidsförbund mellan Erik och Anima och alla — till och med de pessimistiskt anlagda skvallersystrarna — voro ense om att det blefve ett passande parti. Hennes rikedom skulle komma den medellösa ynglingen väl till pass, och så voro båda så rikt begäfvade och eldiga naturer, att det värkligen såg ut som om de blifvit skapade för hvarandra. Men där var en stöttesten i vägen, som skulle ställt öfverstigliga hinder för de ungas förening, äfven om Liténs kärlek kunnat bestå profvet.

Animas mor ogillade högeligen sin dotters böjelse, hvilken i hennes ögon var en dårhusmässig svaghet, som måste uppräckas med rötterna. Ty Liténs fattigdom tycktes

den stolta, beräknande damen snarlikt ett brott, och hon hoppades att hennes blomstrande dotter skulle kunna göra ett förmånligare parti.

I förväntan härfpå hyste hon ännu ett slags ljum välvilja för Anima, och denna känsla — ifall man kunde kalla den så — skulle antagligen stigit några grader, om den unga flickan kunnat förmå sig att knyta det förbund, som skulle gillats af hennes mor. Men hon kunde det icke, utan gaf ett oåterkalleligt afslag å den allmänt aktade och förmögne härardshöfding Nordins giftermålsanbud, och inga öfvertalningsförsök, böner eller förebräelser förmådde rubba hennes beslut. Ty fru Walle var för diplomatiskt listig att genast bryta ut i vrede, men då inga mildare medel hjälpte, lössläpte hon sin ondskas orkan mot dottern, hvars beteende hon fann rent af oförsvarligt. Men Anima försvarade häftigt sig och sin kärlek, hvilken hon aldrig skulle svika, och förkunnade mycket bestämdt att hennes samvete förbjöd ett giftermål med Nordin, då hon älskade en annan. Sådana skäl gälde dock ej för fru Walle, som aldrig förstått Anima; tvärtom förvandlades hennes ljumma välvilja till bittert agg mot den stackars flickan, som från denna tid blef en skottafä för sin mors bitande elakheter, sårande stickord och surmulna vresighet. Och det räckte länge, innan Anima lärde att bära sitt oförskylda lidande med tystnadens själförnekelse, ty hon var mycket finkänslig, stolt och häftig. Därför förekommo ofta ganska stormiga uppträden, hvilka naturligtvis kunnat undvikas, om den unga flickan hade lagt band på sitt sinne, och, såsom det höfts en dotter, låtit modern gräla utan att motsäga henne.

Efter sådana tvister led Anima alltid de bittraste själf-

förebåelser och bjöd allvarligt till att kufva sitt sinne, eller åtminstone utbrotten därpå, men det gick med henne som med alla andra, hvilka i andliga strider ej hafva något annat vapen än sin egen kraft: hennes segrar voro *få*, men nederlagen *oräkneliga*, och — så tröttnade hon.

Dock inträffade en lycklig förändring redan två år efter Animas förmenta dårskap att affärda sin friare, ty då blef hon omvänd, och sedan stred hon ej längre med egna vapen, utan i en högre kraft. Och under årens lopp, medan hennes drömmar om solljus lycka förbyttes till den nyktraste värlighet af tung, tacklös möda, under sin långa kurs i lifvets skola, lärde Anima den svåra, motbudande läxan och blef så stilla och fördragsam, att fru Walle med hemlig förargelse tyckte det vara nästan förspild möda att söka sära en så kall varelse.

Utan en aning om alt hvad Anima måste utstå för hans skull, kunde Litén dock ej undgå att iakttaga fru Walles förändrade sätt mot dottern, den kalla blicken och det skarpa tonfallet då hon talade med henne, och han, liksom alla andra, hvilka märkt denna förändring, kände äfven orsaken därtill. Fru Walle hade delgifvit några vänner sin förtrytelse öfver Animas afslag å den hyggelige Nordins frieri och gjort det så uppbrusande och i så hätska ordalag, att äfven de, som tyckte att Anima handlat oklokt, likväl beklagade den stackars flickan. Och deras medkänsla ökades alltjämt, när hon år efter år blef lika fiendtligt bemött af modern, som hörde till det slags brutala naturer, hvilka äro stolta öfver sin hänsynslöshet och brist på själfbehärskning. Det är lätt begripligt att fru Walles hätskhet mot Litén äfven alltjämt tilltog, och såväl han själf som alla andra, hvilka

kände hennes åsikter, voro öfvertygade om att hans fattigdom var orsaken därtill, ty ingenting annat kunde man den tiden lägga honom till last, då han var en begåfvad framåtsträfvande ung man med tadelfri vandel. Till stor glädje för den honom obevågna gamla damen lämnade han emellertid orten, där han tillbragt fyra somrar, och slog sig ned i Helsingfors för att utan afbrott fortsätta sina studier.

Där råkades Erik och Anima åter efter fem år, en kort tid, men likväl lång för henne, som därunder fått erfara lyckans, eller rättare rikedomens vansklighet; och ehuru hennes omvändelse försiggått ungefär halftannat år före deras senaste sammanträffande, så fann han henne dock nu betydligt förändrad. Det anslog honom genast att hennes väsen var mycket blidare än förr, att hon ej mera brusade upp för en bagatell och icke hallstarrigt förfäktade sina åsikter. Hon hade fått mera världsvana, sans och måttfullhet, utan att fördenskull förefalla mindre varm och sympatisk. Väl var hon ej så glad och liflig som i sin första ungdom; tvärtom låg där liksom en sky af svärmod öfver hennes själfulla anlete och i de stora tankfulla ögonen, men just detta anslog den redan något blaserade filosofie doktorn. För resten såg hon mindre bra ut än förr, ty hennes kinder voro litet kantiga och hade förlorat sina friska rosor — detta till följd af en nyss genomgången sjukdom — men det var ju icke hennes utseende som för tio år tillbaka fängslade honom, ty han skattade en kvinnas intelligens och karaktärsvärde vida mer än förgänglig skönhet.

Och hur det nu var, vaknade hans första kärlek till nytt lif, och genom ömma blickar och förtäckta ord lät han Anima förstå att hon var honom kär. Äfven hon blef mera

bedårad än under de sist förflutna fem åren, ehuru hennes kärlek aldrig varit utsläckt. Men det stannade därvid, ty Anima for hem och de råkades ej mera.

Och nu var hon borta för evigt! Litén tryckte handen mot sina brännande ögon, medan han marterade sig med en föreställning om hur annorlunda allt skulle varit, om han hade friat till Anima sista gången de råkades, annorlunda för henne, som säkert, ifall hon vid ifrågavarande tidpunkt blifvit hans hustru, skulle undslupit den nervsjukdom, som naturligtvis alstrats af öfveransträngning. Men fru Walle? Nå, hon skulle fått ge med sig, och i alla fall var Anima då redan 26 år och således oberoende af sin mors motstånd eller samtycke. Så tänkte Litén, men i själfva verket skulle Anima aldrig velat trotsa den moderliga myndigheten, utan tvärtom stilla böjt sig för dess maktspråk, så snart det icke pockade på någonting, som stred mot hennes samvete.

»Och jag själf?» tänkte Litén vidare. »Hur annorlunda, hur ljusst och fridfullt skulle inte mitt lif vara nu, ifall jag hade gift mig med Anima för åtta år sedan!»

För hans inre syn hägrade den period af hans lefnad, då dryckenskapslasten undergräfdde hans hälsa så betänkligt, att han, för att undgå en för tidig död, som läkarne förutsade, ryckte sig upp och blef absolut nykter, hvarefter hälsa och krafter så småningom återkommo. Denna stormiga tid af vilda orgier, som begynte kort efter hans senaste sammanträffande med Anima, varade icke fullt fyra år; och fast minnet af denna grofva njutningslystnad väckte leda, så hade hans sofvande samvete aldrig lidit däraf. Han hade ju ej skadat någon annan än sig själf och aldrig försummat sin vetenskap, historien, och sina plikter.

Och alt intill denna stund hade äfven en annan förbrytelse lämnat hans samvete i ro, men nu framlockades ur glömskans natt minnet af de många tärnor, hvilka det roat honom att bedåra; och denna lek, som då syntes honom så tillåten, förvandlades nu i smärtans stund till hjärtlös grymhet. Han hade hört, att åtminstone tvänne af hans forna flammor — ty han hade varit smått förtjust i en och annan — tagit saken på fullt allvar och för hans skull förlorat både hälsa och lefnadslust. Det påstods till och med att den enas svikna illusion bäddat henne en för tidig graf; men då Liténs bäste vän, lektor Ljung, gjort honom förebräelser härför, hade han blott skattande menat, att unga flickor inte borde vara så inbilska, att man ej vågade ge dem en blick eller säga några komplimanger, innan de ville lägga beslag på en.

I viss mån hade han rätt, ty många af hufvudstadens balskönheter svärmade för den ståtliga, snillrike vetenskapsmannen, och de flesta förrådde så otvetydigt sina känslor, att Litén icke skulle behöft frukta för ett afslag. Detta tilldrog sig förrän dryckenskapsbegäret fick makt med honom, och efter att ha frigjort sig från detta, deltog han icke mera i några dansnöjen och endast högst litet uti sällskapslifvet i allmänhet. Men damernas gunstling var han fortfarande, den spirituelle professorn, och månget strålande ögonpar sökte ännu ett ömt gensvar i hans blick, men sänktes hastigt — obesvaradt. Ty den forne kurtisörens galanteri hade blifvit utbytt mot ett slags beskyddande välvilja, som väl anstod de mogna åren, men ej hans synnerligt ungdomliga utseende.

Lektor Ljung hade förutsagt att Liténs lek med kärleken skulle frammana en Nemesis. Var denna stund nu kommen?

Litén reste sig och for med handen öfver ögonen för att torka bort några tårar. Han, den inbitne skeptikern, som ej trodde på sann kärlek, men till tidsfördrif lekt med svaga kvinnohjärtan — han hade gråtit för en kvinnas skull! En kvinna, som han icke återsett på åtta år! Nemesis hade kommit.

När hushållerskan, gamla Lovisa, i detsamma bar in eftermiddagskaffet, bad han henne gå sin väg, ty han mådde inte riktigt bra och hade ingen lust att dricka hennes svarta smörja. Men när den goda gumman helt skrämnd frågade om hon skulle gå till doktor Almlöf, så fick hon det vresiga svaret, att *hon själf* kunde på kvinnors sätt springa till läkare i tid och otid, men *han* bad att få vara i fred och önskade både läkare och kvinnor dit pepparn växer.

Detta vredesutbrott lugnade den gamla trotjänarinnan, som insåg, att hennes husbonde icke var sjuk, men däremot vid särdeles dåligt lynne, som hon tillskref någon mindre betydande förtret, eller kanske hufvudvärk. Men hon var så van vid hans nycker, och skulle nästan trott honom bortbytt, om han ej då och då hade snäst till henne, för att efter en stund godtgöra henne medels strålande glädtighet. Hans ombytthet störde aldrig den godmodiga kvinnans lugn, och nu gick hon äfven helt tyst ut med sin föraktade »smörja».

Litén satte sig vid skrifbordet och försökte att arbeta, men det gick ej, ty tankarna hvirflade planlöst i hans hjärna och de stora ögonen stirrade uttryckslost på pappret framför honom. Förtretad kastade han pennan ifrån sig, sträckte ut sin högresta gestalt på soffan och tillslöt ögonen.

Då knackade det sakta på dörren och Litén sprang upp.

»Att man inte kan få en sekunds ro!» mumlade han nervöst, men sade högt, fast icke synnerligen vänligt:

»Stig in!»

Och lektor Ljung steg in med fryntlig uppsyn och handen räckt till hälsning.

»När kom du hem?» frågade Litén. »Du tänkte ju dröja borta till slutet af veckan och nu är det tisdag.»

»Jag tänkte så», svarade Ljung småleende, »men det ruskiga vädret dref mig bort från badorten, där man lätt kunde förkylt sig, och så hade jag ledsamt efter gumman och småttingarna, som roa sig i skärgården. Inom en timme afgår ångbåten dit, men jag ville ändå titta in till dig för att framföra en hälsning, — ja, gissa från hvem! Så mycket må du veta, att det är från en af dina forna flammor. Nå, gissa nu.»

»I dag är jag inte anlagd för skämtsamma gissningar», svarade Litén snäsigt. »Och för resten ger jag alla forna flammor för hin i våld.»

»Det där var nästan för starkt och inte särskildt artigt mot det älskvärda täcka könet», sade godmodigt Ljung, som var van vid sin väns retlighet. »Men hur som hälst, så besökte jag i förbifarten en af dina *ungdomsflammor* — en af de första, om jag mins rätt.»

»Nej, nog mins du orätt», svarade Litén och inslog ett annat ämne så tvärt, att Ljung ej fick komma fram med »flamman» hälsning. Liténs retlighet gaf småningom vika, men det svärmodiga uttrycket i hans ansikte väckte vännens uppmärksamhet.

»Du är så ovanligt blek och ser betryckt ut. Hvad fattas dig?» frågade han oroligt.

Litén skrattade konstladt.

»Åh, det fattas mig ingenting. Men det var sant, du ville hälsa mig från någon. Sjung ut, så blir jag väl vid bättre mod, ty de där flammorna voro inte ändå så oäfna på sin tid och som ung var man —»

»Ja», inföll Ljung lifligt, »hon, som bad hälsa dig, är som sagdt, från din gulnäbbsålder, och fast du sedan dess har kurtiserat dussintals fagra tärnor, så mins du väl ännu — Anima Walle.»

»Anima Walle!» Litén blef likblek och hans läppar skälfdde. »Nej, Gustaf, det är grymt att gyckla om dem, som redan hamnat i en bättre värld, och om du också såg Anima kort före hennes död, så borde du dock lämna ett kärt minne i ro.»

Ljung spärrade upp sina ljusblåa ögon.

»Hvad menar du?» utbrast han bestört. »Har Anima dött sedan i förgår, då hon frisk och sund följde mig till ångbåten?»

»Nej, nej, hon dog för fyra dagar sedan. Se här.» Litén höll dödsannonsen för sin väns ögon, hvilka helt förvirrade följde de få raderna. Men plötsligt ljusnade Ljungs blick och han slog sig för pannan. Hur dumt, att inte genast komma ihåg det! *Denna Anima*, som ändtligen har fått ro, var min hustrus väninna, fast en förlamning, som varade i tolf år, hindrade henne att besöka oss. Här tyckes hennes dödsort, Wiborg, vara bortlämnad. Har Selma aldrig nämt hennes namn i din närvaro?»

»Aldrig», svarade Litén, hvars guldbruna ögon glänste stjärnlikt.

»Därför var du då så modfäld? Ja, ja, gammal kärlek

rostar icke. Ljung slog skrattande sin vän på axeln. »Men var nu glad, kära bror! Anima lefver, är fri och vid jämförelsevis god hälsa.» Han blinkade skålmaktigt med de vänliga ögonen.

»Och du såg Anima i förgår? Är hon sig lik, sådan hon var för åtta år sedan?»

»Inte alldeles, ty då var hon ju afmagrad efter en sjukdom, men nu såg hon ganska blomstrande ut. Ryktet om hennes svåra nervlidande har nog öfverdrifvit.»

»Moderns elakhet och ansträngande arbete äro dock inga botemedel», anmärkte Litén; »men hur kom du genom S., då det blef en omväg?»

»Jo, det gick så till, att den dagen jag ville lämna T. afgick ingen annan ångbåt än den, som anlöper S. Och så tyckte jag det var trefligt att besöka Wales under den timme ångbåten lastade.»

Litén hörde knappt hvad han sade, ty nya tankar, nya stämningar öfverväldigade hans lifliga själ, och efter en liten stunds tystnad sade han med osäker röst:

»Tack, Gustaf! Du har befriat min själ från en tung börda, ty *nu* vet jag, att Anima har varit min enda sanna kärlek — eljes skulle det där dödsbudskapet inte gripit mig så djupt. Och om vi vore yngre, så tror jag att —»

»Åh, prat!» inföll Ljung lifligt. »Er ålder är ingenting att tala om och Ni se båda mycket yngre ut än Ni äro. Tänk nu på saken, käre Erik! En bättre hustru än Anima kan du inte få, och du borde nödvändigt gifta dig, ty en ungarl är ju ändå bara en half människa. Smid nu, medan järnet är varmt. Men jag måste skynda i väg. Adjö med dig och lycka till!»

»Tack, käre Ljung! Hälsa till Selma och barnen.»

Ljung gick och Litén drog ett djupt andedrag. Nu fick han äntligen tänka i ro — tänka och förvåna sig öfver detta underbara, som så plötsligt fått makt med honom. Han satt timme efter timme och begrundade, öfverlade, betänkte sig och fattade sedan sitt beslut. Nu var all tvekan förbi. Han ville utbyta sitt fria ungarlslifs tvetydiga fröjder mot äktenskapets stilla ro. Animas blida glädtighet skulle förljufva hans framtid, och han å sin sida ville bekämpa sitt ojämna lynne och blifva en både öm och älskvärd make.

»Ja, ehuru han lekt med kärleken, skulle *den* ändå till sist bereda hans lycka. Nemesis hade existerat blott i hans inbillning. Med ett utmanande och segervisst leende satte han sig framför skrifbordet, sökte ett ark superfint brefpapper, doppade pennan i bläckhornet och skref öfverst ett prydligt D. Men så lät han plötsligt handen sjunka ned, hans glada ansikte mulnade och han ryckte till, blyxtlikt träffad af en helt ny tanke.

»Men Animas känslor? Då vi råkades sist, var jag öfvertygad om att hon höll mig kär, men under alla dessa år har hon ju kunnat glömma mig.» Han rusade upp och började gå fram och tillbaka med stormsteg och därvid undergick hans skiftesrika sinne åter en temperaturväxling. »Nej, det är onödiga skrupler», tänkte han gladt. »Min kärleksförklaring *måste* värma hennes hjärta på nytt — om det nu ens är kallt för mig.» Han satte sig åter för att fullfölja sitt beslut, men tvekade ännu en gång och suckade djupt. »Säkert har ryktet om mitt vilda lif för några år sedan äfven nått henne, — tänk om hon skulle frukta! Men nej,

just sådana storslagna kvinnonaturer äro redo att glömma förseelser och lita på dem som förbättrat sig. Men om hennes mor ställer till obehag? Å nej, det är en förflugan tanke, ty hon afskydde mig för min fattigdoms skull, och sedan den genom faster Amalias testamente har förvandlats till rikedom, skall hon utan tvifvel jubla öfver mitt frieri. För öfrigt skola vi vara skilda vänner. Hon får med ett rikligt anslag slå sig ned hos sin kärlekseliga Rosalie, och så äro vi kvitt. Och nu till väcket!» Litén ryckte åt sig det superfina brefpappersarket och skref sålunda:

»Dyra Anima!

Du blir antagligen förvånad öfver den bön, jag utan förberedelser ställer till dig, denna af en varm kärlek dikterade bön: blif min lifstidsvän, min hulda maka!

Icke sant, detta skulle Du ej väntat af en man, som har känt Dig så länge, som vid vårt senaste möte blef bedårad på nytt af Din älsklighet och det oakadt aldrig har gjort något allvarligt försök att vinna Dig? Därför en kort förklaring: En vilseledande dödsannons kom mig att tro Dig vara insomnad i den sista långa sömnen och väckte min halfslächta kärlek till nytt lif. Nej, det var kalla, torftiga ord, som ej kunna återgifva eller tolka min känslas glöd, ty jämförd med *den* var ynglingens fjärlslätta förtjusning blott ett irrbloss. Nu vet jag, huru tomt och glädjelöst mitt lif skulle vara, om Du vore död, och jag vet äfven huru rikt på lycka det blir, sedan Du gifvit mig Ditt trohetslöfte, — detta trohetslöfte, som Du helt säkert vill skänka Din Erik, ty den första, enda sanna kärleken kan icke dö, om den ock stun-

Efter ett år.

dom tyckes vara domnad. Inom fem dagar kommer jag för att sluta Dig till mitt längtande hjärta.

Din trogne

Erik Litén.

II.

Utän en aning om attentatet mot hennes frihet, satt Anima Walle vid ett stort skrifbord, som var fullastadt med en mängd tyska, franska och engelska skolhäften. Hennes ore-gelbundna, men karaktäristiska och behagliga ansikte var starkt upphettadt af det trägna arbetet; men hon fick ej tänka på hvila, sedan elevernas häften blifvit korrigerade, ty efter en liten stund skulle musiklektionerna begynna och räcka fem timmar. Sedan kunde hon äntligen få vederkvicka sig med läsning, musik eller en promenad, — fast det dock ej var synnerligt lockande att gå ut i augusti kväl-lens mörker.

Och i morgon samt alt framgent samma dagordning, samma trällif från arla till serla, som knappt unnade henne måltidsrast; och detta ansträngande arbeté måste gifvetvis försvaga nerver, som aldrig varit starka.

Men det måste så vara, ty assessorskan Walles förmö-genhet hade blifvit bortslöst af hennes älsklingsdotter, Rosa-lie, och dennas man, stadsfiskal Berg, tvänne individer, mel-

lan hvilka det rådde en riktigt olycksbringande sympati, ty båda voro lika flärdfulla och njutningslystna, lika godmodiga och lata, — värkliga tvillingssjälar. Till följd af dessa karaktärsdrag hade Arthur och Rosalie inom några år förstört både hans nätta fädernearf och hennes andel af moderns förmögenhet, som denna varit nog svag att gifva sin yngre dotter vid hennes giftermål. Sedan lät fru Walle svärsonen öfvertala sig att underteckna en borgesförbindelse och denna svaghet blef orsaken till hennes och Animas ruin, ehuru det ej genast såg så illa ut, emedan den andre borgesmannen ansågs för välbergad. Han gjorde emellertid konkurs, och då fordringsegarene samtidigt började ansätta Arthur Berg, så måste fru Walle erlägga hela beloppet. För att kunna göra detta, sålde hon sin villa i hembygden och flyttade med Anima till småstaden S., där de fortfarande bodde. Där skulle de kommit till rätta med fru Walles pension, ty deras anspråk voro små, och dessutom gaf Anima timmar i pianospelning; men då Bergs lilla lön ej ens närmelsevis betäckte det unga parets nödiga och onödiga utgifter, och då Rosalies muntliga och skriftliga klagovisor blefvo alt jämmerfullare, så blef situationen nästan outhärdlig och Anima tog sitt beslut. Hon bad modern att årligen lämna deras pension åt Rosalie och lade arbetets och bekymrens börda på sina egna skuldror; — och det gjorde hon utan att förr eller senare klaga öfver sin lott.

Anima hade korrigerat femton häften och fann, efter en blick på klockan, att den första musikeleven skulle komma efter en kvart. Denna stund ville hon hvila och sträckte helt belåtet på sig samt satte sig sedan i den högkarmade länstolen och tillslöt ögonen. Men i detsamma inträdde en

postiljon och räckte fram ett bref, som Anima mottog med nervös oro, emedan hon trodde, att det var från Rosalie, hvars fortsatta klagovisor om brist och trångmål alltid motsågos med bäfvan.

Men en blick på utanskriften visade att brefvet icke var från systemen, och Anima undrade en stund hvems stil det kunde vara, ty hon hade bestämdt sett den någongång i tiden. Så bröt hon hastigt kuvertet och läste, andlös af häpnad, Erik Liténs friarebref; men medan hon läste, bleknade hennes kinder och de mörka ögonbrynen sammandrogos, under det en tung suck trängde fram ur hennes bröst. Hon uttalade äfven två betydelsefulla ord, men så sakta, att modern, som skyndsamt inträdde, ej hörde dem.

Assessorskan Walle var ett högväxt fruntimmer med spår af förgången skönhet i det skarpa, starkt markerade ansiktet.

Anima lade det nyss anlända brefvet på sitt skrifbord och fru Walle frågade oroligt:

»Är brefvet från Rosalie? Hvad skrifer hon?»

»Nej, detta bref är från — professor Litén», svarade Anima långsamt.

»Professor Litén?» utropade fru Walle. »Hvad i all världen skrifer han till dig? Ni har ju aldrig korresponderat — inte ens i forna dagar, då Ni —»

»Tyckte om hvarandra», ifyllde Anima lugnt.

»Nå, hvad den saken angår, så var *tycket* blott på din sida, fastän du inbillade dig, att det var besvaradt och för hans skull gaf korgen åt den ende, som friat till dig. Nej, Litén brydde sig inte ett grand om dig, men du var aldeles tokig i honom.»

Anima blef sårad, men behärskade sig och svarade:
 »Om det förhöll sig såsom Mamma säger, så ha vi
 växlat roller, hvarom detta bref skall öfvertyga Mamma.»

Fru Walle ryckte brefvet ur Animas hand och genom-
 läste det girigt.

»Nå, detta kan man då kalla en oerhörd lycka», ut-
 brast hon sedan gladt och med strålande blick. Att
 vid *din* ålder få friare är redan ganska ovanligt, men att
 få en *sådan* friare är rent af ett undervärk. Ack, hvil-
 ken lycka!»

»Lycka!» upprepade Anima tonlöst.

»Nu sätter du dig genast ned och besvarar brefvet»,
 återtog fru Walle lifligt. »Men, nej! Jag hade så när glömt
 att Litén kommer snart.»

»Jo, jag måste genast skrifva till honom», sade Anima
 beslutsamt. »Det är nödvändigt att förhindra ett möte, som
 skulle blifva pinsamt för oss båda.»

»Hvad tänker du på?» utbrast fru Walle bestört. »Du
 har väl inte den vanvettiga afsikten att afslå hans anbud?»

»Det måste jag göra, ty Litén och jag passa icke för
 hvarandra och jag kan ej gifta mig med en man, som jag
 inte älskar.»

»Inte älskar? Men Litén var ju din första och enda
 kärlek och i ungdomsåren skulle du gifvit hälften af din
 lifstid för att få honom. Och då var han en fattig student-
 pojke, men nu är han mycket rik, hvilket är hufvudsaken
 samt dessutom en framstående vetenskapsman. Hvad är det
 för nycker?»

Anima smålog sorgset.

»Ack, Mamma vet ju orsaken. »Då jag hörde om

Liténs hjärtlösa beteende mot mina stackars medsystrar, slocknade min kärlek för alltid.»

»Slidder, sladder!» sade fru Walle otåligt. »Sådana inbilska flickor må hålla till godo med litet gyckel, och jag är säker, att han inte har friat till en enda. Slå nu de där grillerna ur hågen och var förnuftig!» tillade hon bevekande.

»Tänk på forna dagar, då han var dig så kär!»

»Forna dagar!» Anima suckade och samma ord, som hon redan en gång framhviskat, trängde åter fram öfver hennes läppar och äfven nu helt otydligt.

»Hvad mumlar du?» frågade fru Walle, som redan blef otålig på nytt.

»För sent!» svarade Anima. »Ack, om Mamma kunde förstå mig!» Det var en fåfång önskan. Fru Walle hade aldrig förstått och uppskattat sin andligt öfverlägsna dotter. Animas ideella världsåskådning, varma gudsfruktan och stränga åsikter — alt detta förstod den kalla, världskloka och ytliga hvardagsmänniskan icke alls. Enligt hennes begrepp bestod en kvinnas egentliga värde i skönhet och tjušnjingsförmåga, och emedan Anima ej ägde hvad man kallar »karltycke», så förbisåg den ovisa modern föraktfullt hennes själs rika skatter. Så länge hon ännu hoppades att Anima skulle blifva väl gift, erkände hon motvilligt intelligensens betydelse, då det var klart att *den* förmådde Nordin att utmärka Anima framför vackrare flickor; men när, efter hans misslyckade frieri, ingen annan anmälde sig och dottern sedan obemärkt framlefde sitt sträfsamma lif, tills hon uppnådde och öfverskred trettioalet, så sjönk Animas värde altmera i fru Wallas bistra, kritiska ögon. Och när Anima offrade krafter och frihet på den systerliga kärlekens altare, så ansåg

fru Walle detta som en skyldighet mot hennes älskling, Rosalie, och hon menade äfven att den, som genom eget förvällande blifvit gammal jungfru, altför gärna kunde sträfva för andra — som en liten godtgörelse för sin mors grämelse öfver felslagna förhoppningar. Med ett ord: fru Walle kunde ej förstå annat, än att Animas lif var förfeladt och att hon svikit alla förhoppningar.

Och nu till sist denna galenskap att försmå Litén! Fru Walles sjudande vrede lade bittra ord på hennes tunga, och när Anima hörde på utan att försvara sig, blef hon ännu bittrare.

»Du är inte vid dina sinnen», sade hon med skarp röst och ljungande blickar, »ty om du hade en gnista förnuft i behåll, skulle du prisa ödet för Liténs löjlige idé att fria till en 34-årig flicka, som är både ful och utfattig. Och så är du förskräckligt egoistisk, då du inte vill göra någonting för din stackars syster. Hennes båda äldsta gossar, som redan för ett par år tillbaka borde fått börja sin skolgång, skulle kunna bo hos dig och Litén, men då du nu afslår hans anbud, få de blifva okunniga stackare. Men du tänker bara på dig själf.»

Efter denna häftigt utslungade anklagelse rusade fru Walle ut och smälde hårdt i dörren, hvilket hon brukade göra då sinnet rann öfver.

»Du tänker bara på dig själf.» Likt glödande järn brände dessa ord i Animas känsliga själ; de ringde för hennes öron, medan musikeleverna dunkade sina skolor och etuder; och när den sista af de unga flickorna gått sig väg, satte Anima sig åter vid bordet, tryckte sina händer mot de

bultande tinningarna och upprepade i sitt sinne de skoningslösa orden: »Du tänker bara på dig själf.» Hon kände sina fel och kämpade mot dem. Sitt häftiga lynne kunde hon behärska, så att det ej fick bryta ut, men stolt, lätt sårad och något misstänksam var hon likväl; och ehuru hennes i den första ungdomen skönjbara egenkärlek blifvit till största delen bortsofrad i lidandets glöd, så var den dock icke tillintetgjord. Dessa och andra, af henne själf okända brister erkände Anima, men att beskylla henne för egoism var både orättvist och hårdt.

Hur hade hon icke arbetat, öfveransträngt sig för andra dagarna i ända — ofta äfven om nätterna — sträfvat, försakat i långa år — och så kallade man henne en egoist! Men så ryckte hon upp sig i akt och mening att besvara Liténs bref, ty det måste ske i dag, om hans ankomst skulle kunna hindras. Det gick dock ej så lätt för sig, som hon tänkt, ty hennes tankar voro förströdda, och i trots af en ganska framstående stilistisk förmåga, var hon ur stånd att affatta det kinkiga svaret. Den bittra sinnesstämningen höll på att alldeles öfverväldiga henne, och nu kände hon tydligare än på länge att hennes helgelse ännu var högst bristfällig.

Just under denna skoningslösa själfkritik tändes dock en stråle i hennes andes djup: hon fick kraft att bedja om försonlighet och frid. Och hennes bön blef hörd. Betydligt lugnare, började hon begrunda sin mors beskyllning »du tänker bara på dig själf», och så undrade hon om den dock ej innebar någon sanning. Borde hon drifva offervilligheten ännu längre och gifva sig med Litén, på det Rosalies gossar skulle få gå i skola? Litén, som var mycket barnkär och

godhjärtad, skulle ingalunda neka att hjälpa de stackars fattiga gossarna, och hon kunde nog vaka öfver, att de ej finge störa honom.

Ja, hvarje sak har ju två sidor, och Anima började öfverväga pro och kontra angående hennes förening med Litén. Hon belyste denna lifsfråga i ljuset af det ord, som så länge varit hennes fötters lykta, men ej ens *det* gaf nu vägledning, och en sällsam, just af detta ämne alstrad tomhet, hindrade henne att bedja om råd.

Så begynte hon föreställa sig framtiden vid Liténs sida. Där hägrade en sorgfri existens och god lefnadsställning såsom den aktade vetenskapsmannens hustru; en glad utsikt att få lindra nöd, och framför alt annat: hvilken fröjd att få nppfostra Rosalies och Arthurs söner! Kanske moderns hjärta skulle vekna när hennes önskan blefve uppfylld. I alla händelser vore ju Eriks kärlek hennes solsken efter all köld, och om han kunde nöja sig med den vänskap hon fortfarande gaf honom, så —

Detta giftermål skulle ändå erbjuda många dyrbara fördelar. Borde hon ej låta Erik komma? Anima lade pennan på bordet, men hon kunde icke fatta ett beslut, hon tvekade ännu och fick därunder syn på sakens afviga sida.

Först och främst: hon hade ju alltid ogillat såkallade konvenanspartier, men just ett dylikt, ingånget af beräkning, med endast vänskap å den ena kontrahentens sida, blefveras giftermål. Nej, Guds röst i hennes samvete förbjöd ett sådant lumpet köpsläende, som aldrig skulle leda till lycka. Och hur kunde hon, ett troende Guds barn, tänka på en förening med denne man, som väl erkände en högremakts tillvara, men dock lefde utan Gud i världen? Vål

var hon fordom af annan åsikt, men *då* skulle hon uppbjudit all sin kärleks styrka för att leda honom till samma mål dit hon själf sträfvade. *Då* skulle hon ej håller låtit afskräcka sig af hans nyckfulla lynne, ty kärleken tål och lider mycket, men nu var *den* utslöcknad för alltid, och hon skulle ej kunna stå ut med det allra minsta obehag för hans skull. All tvekan var nu förbi och Anima skref:

Bäste Erik!

Mycket tacksam för Ditt oväntade anbud, nödgas jag dock afslå detsamma, emedan jag ej kan hysa någon varmare känsla för Dig och mitt samvete icke tillåter mig att ingå ett äktenskap utan kärlek. Du intresserar mig, Du har min vänskap och jag ber till Gud om Din eviga och timliga välfärd — detta är allt, hvad jag kan gifva Dig. Blif ej ledsen, men glöm, eller tänk med vänskap på

Anima Walle.

När Anima sade till, att hon skulle föra sitt bref i postlådan, började fru Walle gråla på nytt, men Anima svarade ingenting och då en minuts tystnad uppstod, gick hon skyndsamt sin väg.

Vid sin återkomst hörde hon glada röster från köket och skyndade dit samt blef i samma sekund omsluten af två mjuka armar, medan modern helt vänligt sade: »Ja, kära Anima, en så rar gäst fick jag medan du var ute!»

Den »rara gästen» var Rosalie Berg. Högväxt och vacker samt iklädd ett elegant öfverplagg och en näpen, modern hatt, fördunklade hon sin systers, visserligen symmetriskt

välväxta, men likväl obetydliga gestalt, som omslöts af en ganska losliten doffelpaletå.

»Hjärtligt välkommen, älskade Rosalie!» sade Anima. »Du kom väl helt nyss», tillade hon med en blick på öfverplagget.

»Ja, för knäppt fem minuter sedan», svarade Rosalie lifligt. »Men undrar du inte, hur jag har kommit mig till den här präktiga kappan och den söta hatten? Och du tycker väl att den klär mig?»

»Javisst» sade Anima småleende. »Men lös nu gåtan, ty jag är värkligen mycket nyfiken.»

»Ja, jag vill utan förberedelser berätta den stora nyheten. Tänk, söta Anima, en sådan lycka, att Arthur har ärfvt en stor förmögenhet efter sin kusin, Evert; — han, som samlade skatter i Amerika — hela 500,000 dollars; och när våra skulder blifvit betalda, ha vi ännu ungefär 240,000 mark i behåll. Arthur och jag äro helt yra af glädje och undra riktigt, huru vi skola kunna göra af med så mycket penningar.»

Anima blef äfven nästan »yr af glädje», men i nästa sekund utgjöt hon sin tacksamhet i en tyst bönesuck till Gifvaren af fröjd och smärta.

»Det är bäst att ni gå in», menade fru Walle. »När Lina hämtar tébröd, får jag också lämna köket, men den lolan dröjer igen som vanligt.»

Systrarna slog sig ned i Animas arbetsrum, och där jollrade Rosalie som ett tanklöst barn om den glada framtid, som väntade dem alla, om de eleganta toiletter, hon skulle lägga sig till, om alla nöjen och andra njutningar rikedomerna skulle tillföra henne. Och Anima hörde tyst på samt beslöt

att icke genast tala om Liténs frieri, då hon förutsåg, att också Rosalie skulle ogilla hennes handlingssätt.

Och så gick det värkligen. När Rosalie fick höra att hennes syster försmått Litén, blef hon mycket bestört och framhöll, i mildare ordalag, men enligt samma åskådningssätt som modern, att Anima gjorde sig skyldig till en stor dårskap, ty ett sådant parti, eftersträfvansvärdt äfven för flickor med bättre chanser, borde af en äldre flicka betraktas som någonting sagolikt. »Men i trots af ditt öfverlägsna förstånd, är du en ohjälplig fantast», slutade hon helt snusfornuftigt.

»Men du vet ju hvarför jag ej mer kan älska honom» försvarade Anima sig.

»Jag vet det, men anser dina åsikter gammaldags svärmiska. Som om inte hvilken karl som helst skulle kurtisera (eller drifva gäck med) sådana stackars flickor, som nästan springa i hans famn, — och jag vet alldeles säkert att en hel hop bland hufvudstadens tärnor hängde fasligt efter Litén. Men det är många år sedan dess, och nu påstås han vara en riktig enstöring och inte bry sig ett tecken om kvinnor, hvarken af det ena eller andra slaget; och så är han till på köpet absolutist.»

»Alt det där är ju mycket bra», svarade Anima kort, »men jag är kall för honom och har ingen lust att gifta mig.»

»Du har ingen lust att hvilat ut efter mångåriga mödor och försakelser; du har ingen lust att bo i Helsingfors, att föra ett lif uppfyllt af rikedomens fördelar och njutningar samt en aktad lefnadsställning. Det är obegripligt.»

Anima suckade, men sade ingenting, ty Rosalie kunde ju ej förstå henne.

»Du borde åtminstone betänka dig och inte afsända brevet förrän i morgon», rådde Rosalie.

»Det ligger redan i brevlådan», svarade Anima, och jag är nöjd, hvilka ledsamheter mitt beslut än må draga öfver mig. Gud skall uppehålla mitt mod och mina krafter.»

»Det där var åt mig», sade fru Walle, som inträdt obemärkt. »Och du tycker verkligen att jag har förebrått dig utan orsak, fast du bär dig åt som en vettlös fjolla. Aldrig har du beredt din stackars mor någon riktig glädje, fanatisk i din såkallade tro, som du varit, och kanske just därför ur stånd att behaga. Hvilken sorg beredde du mig inte den tiden Nordin hade nog underlig smak att vilja gifta sig med dig; och till sist denna galenskap att försmå Litén, som verkligen bevisade dig en altför stor ära!»

Anima teg, men fäste en så sorgsen och förebrående blick på modern, att denne hastigt såg bort.

Men Rosalie utbrast häftigt:

»Hur kan Mamma föra ett sådant väsen för ingenting? Anima har ju för längesedan uppnått myndig ålder och rättighet att bestämma, om hon vill gifta sig eller ej. Och hvem har gjort Mamma glädje, om inte Anima? Hvem har i årtal offrat själs- och kroppskrafter, ungdomslust, egna fördelar — alt, alt för andra? Hvem, om inte min ädla, högsinnade, oförlikneliga syster!» Den varmhjärtade Rosalie slog gråtande sina armar kring Anima och denna lutade sitt trötta hufvud mot systemens bröst.

Rosalie fortfor altmera upprörd:

»Och fast jag är för dum och ytlig att kunna rätt förstå en sådan storslagen karaktär, så beundrar jag den dock af hela min själ. Jag är ousägligt tacksam för Animas

själförsakelser och längtar att äntligen få i ringa mån återgälda — Nej, afbryt mig inte, älskade! Du är klen af öfveranstängning och måste låta mig pyssla om dig.»

Sedan sade Rosalie mera förmanande än vördnadsfullt till sin mor:

»Nu måste Mamma lofva att aldrig mera gråla på Anima för den här frierihistoriens skull. Det förvånar mig att Mamma fortfarande anser äktenskapet för ett non plus ultra af jordisk sällhet. Kantänka! Hvad godt har det egentligen att bjuda på? Jo, en herre och man, som inte är så synnerligt idealisk, och barn, för hvilkas skull man har både mödor och förtret så länge de äro små och kanske sörger, när de komma ut i världen. Och så har man förlorat sin gyllene frihet! Nej, en sådan intelligent, värksam, god och religiös gammal flicka som min egen, lilla Anima, går upp mot hundra fruar!»

Rosalies försvarstal gjorde ett öfvergående intryck på fru Walle, som dessutom gärna ville göra sin älskling till viljes. Hon förklarade därför nästan fogligt, att endast omsorg och oro för Animas framtid gjorde henne så ifrig.

Anima, som var rörd och tacksam för Rosalies kärleksfulla och energiska ingripande, måste dock tyst förvånas öfver hennes inkonsekvens att försvara åsikter, hvilka hon några minuter tidigare klandrat och benämt föräldrade.

Det kvistiga ämnet blef emellertid nedlagdt och Rosalie hängaf sig på nytt åt ljusa framtidsplaner, som äfven gälde modern och Anima.

»Alt hvad Mamma har förlorat, kunna vi inte återbetala, ty därtill skulle vår förmögenhet ej förslå», sade hon, »men Mammans pension jämte ränta å det öfriga skola vi

lämna, så fort Arthur får ut sitt arf, och det blir en rätt vacker summa. Vidare bedja och hoppas vi, att Ni hädan- efter ha ert hem hos oss. Arthur uppmanade mig att inte ge vika, innan Mamma och Anima lofva det. Från december hyra vi en vacker våning, där jag inreder två stora, ljusa rum åt Mamma och Anima, men tilldess får sänjan ge rum. Sedan får mitt lilla bi riktigt hvila ut, läsa sina kära böcker, spela, sjunga och rita så mycket henne lyster. Och i morgon komma Ni väl med mig, så att vi tillsammans få rådslå om Kalles och Alberts skolgång samt söka efter ett passligt logis.»

Fru Walle lofvade gladt att följa med på några dagar, men Anima, som redan begynt sina lektioner, kunde naturligtvis icke resa bort, och hon måste väl hålla ut med dem hela hösten.

»Jag måste äfven framdeles fortsätta därmed» sade Anima vänligt, men beslutsamt. »Arbetet är mig ett lifsvilkor, och så länge jag har krafter, bör min arm ej sjunka domnad ned. Men hjärtlig tack för din huldhet, kära syster! Under ferierna skall du få »pyssla» om mig bäst du vill.»

Rosalie var missnöjd. »Du pinar lifvet ur dig», svarade hon, »och numera alldeles onödigtvis. Var nu snäll och låt mig få råda!»

Men Anima skakade leende sitt mörka hufvud. »Mitt beslut är oryggligt, ty jag måste få föra ett värksamt lif.»

Fru Walle, som befarade att den hastigt vunna rikedomen kunde inom några år förskingras genom Arthurs och Rosalies altför öppna händer, gaf sin äldre dotter rätt.

»Anima är verkligen anlagd för ett värksamt lefnads-sätt», sade hon med en ovanligt mild blick på den alltid missförstådda, »och jag tror att hon inte skulle kunna trifvas utan sina elever.»

Rosalie gaf motvilligt efter.

III.

Den sista musikeleven hade gått bort och Anima satt i sin länstol och hvilade ut efter dagens mödor. Men medan de flitiga fingrarna lågo sysslolösa, arbetade hennes hjärna oafbrutet. Ingenting störde henne, ty fru Walle och Rosalie hade rest på förmiddagen.

Anima tänkte på Liténs missräkning, när han följande dag skulle erhålla hennes bref. Hon förestälde sig, att han med rynkad panna och en hotfull blix i de själfulla ögonen skulle läsa hennes rader och sedan mumla någonting om en förhärdad, emanciperad kvinna, som, i trots af sin beprisade intelligens, var nog tanklös att försmå en af så många yngre och vackrare efterfikad lycka. Vidare antog hon, att han skulle skratta hånande, kasta en blick i spegeln och fullkomligt lugna sig — om icke just i samma stund, så likväl ganska snart. Ty Anima trodde, att Liténs, af dödsannonsen väckta, häftigt uppflammande kärlek, var blott ett hugskott och att hennes afslag ej skulle tillfoga honom någon djupare

smärta. Hans bottenlösa egenkärlek skulle visserligen blifva sårad, men det kunde ej vara ur vägen att hans ovärdiga lek med kärleken blef i någon mån bestraffad.

Anima var glad i hägen och fullkomligt nöjd med sitt handlingssätt. Det var ändå bra skönt att äga en fast karaktär, att icke likna dessa svaga kvinnor, som skattade sig så lyckliga, blott de kunde blifva försörjda och så jublande gladt utbytte lugn och oberoende mot den tvifvelaktiga förmonen att få en man! Ja, Anima var mycket stolt och själfbelåten i denna stund. Hon gick till pianot för att sjunga en favoritvisa och sökte just bland sina noter, då det knackade på dörren och — Erik Litén inträdde.

Anima bleknade och tryckte sin hand mot bröstet, som om hon känt fysisk smärta. Men den högreste mannen märkte ingenting; han skyndade fram med strålände blick och tryckte hårdt hennes hvita hand, under det hon mödosamt framprässade några fraser.

»Var god och tag plats! Du är visst trött af den långa resan. Jag trodde inte att du skulle komma.»

»Du trodde att jag skulle komma i morgon», sade Litén, »men väntan blef mig för lång och, som du väl mins, har jag aldrig kunnat skryta med något stort tålmod. Och hvad skulle det tjäna till att onödigt länge vänta på sin lycka?»

»Du borde ha väntat på mitt bref», svarade Anima långsamt. Hon måste taga honom ur hans villfarelse och öfvervägde ett ögonblick, huru hon skulle lägga sina ord.

Men Litén tydde Animas förlägna min till sin fördel; han slog armen kring hennes lif och hans ömma blick sökte efter gensvar i hennes ögon, som voro djupt nedsänkta.

»Jag lofvade ju komma!» utbrast han gladt. »Hvad lönade det mödan att skriva?»

Anima ryckte sig lös och sköt honom ifrån sig.

»Du frågar inte ens», sade hon förtrytsamt. »Du är alldeles öfvertygad —»

»Att du blir min, älskade Anima! Ja visst, jag har inte tänkt mig någon annan möjlighet, ty jag är ju din första kärlek, likasom du är min och vi äro skapade för hvarandra.»

»Nej, nej», utropade Anima, »vi äro inte skapade för hvarandra och jag måste ännu en gång afslå ditt hedrande anbud.»

Litén bleknade och utbrast häftigt:

»Hvad nu, kan du förneka vår ungdomskärlek, som var så varm, fast den inte blef yppad? Ty du älskade ju mig? tillade han ångestfullt.

»Det gjorde jag», svarade hon sakta.

»Nåväl, är det möjligt att du så kunnat glömma den, som fordom var dig kär — den som, i trots af alla förvillelser, aldrig fullt förgätit dig? Eller vill du endast gyckla litet med mig, till straff för mitt senfärdiga frieri? Säg, att det var så, att du inte menade ditt afslag på allvar!»

Han fattade hennes hand, men hon drog den ur hans och skakade afvisande sitt beslutsamma hufvud.

»Nej, jag skämtade inte. Min kärlek är utslocknad till sista gnistan, och ett giftermål utan ömsesidig böjelse är i mina ögon en synd, hvartill jag på inga vilkor vill göra mig skyldig. Jag älskade dig fordom i livets solvarma sommar-dagar, men det är ju så längesedan, och —»

»Du älskade mig för åtta år sedan», inföll han med mörk blick.

Hon fortsatte, där hon blifvit afbruten :

»Och i ungdomen äro våra åsikter ännu så omogna, men längre fram, sedan vi lärt känna oss själfva och fått pröfva lifvets allvar, blir mycket, som vår barnsliga fantasi prydt och färglagt så skönt, ganska värdelöst i våra ögon. Luttrade i pröfningarnas glöd, sträcka vi vår längtan mot det härliga mål, som väntar den af jordens strider uttröttade, och då tyckes oss denna arma värld med dess äflan och lidelser vara idel stoft och aska.»

En hotfull blixst sköt fram ur Liténs ögon.

»Hur skall jag tyda dina ord?» frågade han dystert. »Är du alt ännu behäftad med religiös fanatism, eller har min person blifvit dig misshaglig?»

»Min religiösa fanatism?» upprepade hon lugnt. »Ifall du menar en tro, som öfvervinner världen, så är jag värkli- gen fortfarande fanatisk. Men ett äktenskap, som är grundadt på ömsesidig aktning och kärlek, strider ju inte mot Guds vilja, och inga samvetsskäl skulle hindrat mig att bli din hustru — i en ljuf förhoppning att kunna leda dig till Gud. Så drömde jag i forna dagar, då du var mig kär.»

»Och af hvilken orsak har din kärlek kallnat?» utropade han lidelsefullt.

Anima såg ned utan att svara.

Ett ljus gick plötsligt upp för Litén och han log bittert.

»Ah, jag förstår. Det var mitt stormiga lif för några år sedan som gaf dödsstöten åt din kärlek!»

»Nej, det var inte orsaken.» Animas ögon mötte lugnt och öppet hans flammande blick.

»Nå, i hvilket afseende har jag då förbrutit mig? Om

någon påstått att jag öfvat en annan, ännu gröfre last, så är det en afskyvärd lögn. Har någon sagt att jag är lättsinnig?»

»Nej, jag har hört motsatsen», svarade Anima mildt.

»Du vill inte medgifva det, men jag är säker att du började afsky mig af den orsak jag först nämde», envisades Litén.

»Nej, Erik, då jag hörde att du blifvit alkoholist, beklagade jag dig, ty *då* syndade du af svaghet, och jag bad för dig.»

»Du bad för mig, dyraste! Det var då därför jag fick styrka att upprepa mig.» Han kysste ömt hennes hand, men hon drog bort den och sade:

»Men jag älskade dig inte mera vid ifrågavarande tidpunkt, ty strax efter vårt senaste sammanträffande fick jag höra —»

»Hvad, hvad?» inföll Litén nästan vildt. »Låt mig veta hvad det tusentungade ryktet har hittat på!»

»Det var intet skvaller», svarade Anima sorgset. »Bertha Manner dog af ett brustet hjärta och — det var ditt värk, Erik!»

Han spratt till och bleknade, men ville urskulda sig.

»Hvarför skola flickor vara så öfverdrifvet inbiliska? Jag gaf henne aldrig något löfte.»

»Men du bedårade henne.»

»Beklagade hon sig inför dig?» frågade han med brutnen röst.

»Nej, vår bekantskap var helt ytlig, men hennes syster Hanna omtalade det kort efter Berthas död.»

»Såå, Hanna!» Liténs ansikte ljusnade och han drog ett djupt andedrag. »Hon har berättat samma saga för

Selma Ljung och äfven Gustaf tror på den och har gjort mig förebråelser, men jag kan omöjligt anse mig skyldig till ett mord, förrän en tillförlitligare auktoritet än den gallsjuka fröken Manner anklagar mig.»

»Hur kan du kalla Hanna gallsjuk?» Anima såg mycket förnärad ut och hennes röst var sträf. »Hanna är så from, värksam och välgörande — en flicka, som knappt har sin like.»

Litén ryckte på axlarne.

»Kanske du en dag får lära dig inse att alt ej är guld som glimmar hos detta utmärkta fruntimmer», sade han profetiskt och fortfor sedan i ömt bedjande ton:

»Men förskjut mig ej, älskade! Afsky mitt fel, som jag själf bittert ångrar, men stöt inte bort mig — jag bönfaller därom för vår ungdomskärleks skull och för den hundrafaldt ömmare låga, som *nu* behärskar hela min varelse. Stöt mig ej tillbaka i ensamhetens dystra öken!»

En rysning genombäfvade Anima, då deras blickar i detsamma möttes, ty hans glänsande ögon hade nu detta bedärande uttryck, som oemotståndligt förhäxat så många svaga hjärtan. Men Anima var icke svag och hon svarade lugnt:

»Nej, mitt beslut är oryggligt, ty jag kan inte besvara din kärlek och vill ej gifva mig af beräkning eller för att göra dig till viljes. Det smärtar mig djupt att nödgas sära dig, men jag får inte bryta mot Guds röst i mitt samvete, — jag *vågar icke* göra det, ty ett sådant bekämpande af mina dyrbaraste principer skulle draga ohjälplig olycka öfver oss båda. Du var mig kär, då vi råkades senast, men, som

sagdt, då jag fick höra om ditt beteende mot stackars Bertha och alla de andra, så rymde den nyss återväckta kärleken — rymde för alltid.»

»Den var byggd på lös sand, då första svallvåg kunde kullstörta den», sade han bittert. »Men du hör väl till dessa oförvitliga dygdemönster, som från sin piedestal af fläckfri renhet fariseiskt blicka ned på alla arma syndare. Så själfbelåtna och ofördragsamma äro de ju vanligtvis, dessa såkallade »troende», hvilka icke anse andra för kristna människor än dem, som dela deras vantro!»

Altmera uppretad, grep han hastigt sin hatt och fortfor:

»Det är bäst att jag genast går min väg, på det denna rena atmosfär ej må blifva besmittad. Farväl, stolta, skoningslösa Anima!» Han gjorde en ceremoniös bugning och gick mot dörren; men Anima lade sin hand på hans arm och bad bevakande:

»Lugna dig, gode Erik, och låt oss inte skiljas som ovänner! Och tro för ingen del att jag, i likhet med fari-sén, yfves öfver egna dygder och ringaktar mina medmänniskor! Nej, nej, jag känner mina fel och strider mot dem, men till min stora sorg ser jag mig ofta öfvervunnen, hvilket bevisar, att Herren måste pröfva mig framgent med mångahanda trångmål och lidanden, innan min helgelse blir fullkomnad. Äfven i denna stund lider jag mera än du kan ana. Du bjuder mig kärlek, rikedom, anseende — således *alt*, hvad jag i mina nuvarande förhållanden aldrig kan vinna, men hvilket har så stor betydelse för den mänskliga naturen. Dock är det ännu mycket svårare att se din smärta, att nödgas såra dig och att blifva missförstådd.»

Hennes vänliga ord och mjuka röst mildrade Liténs

sinnesstämning, och en blick på hans uppklarnande min ingaf henne mera mod.

»Vi äro ju inte unga. Illusionernas tid är förbi, och jag föreslår att vi knyta ett trofast vänskapsförbund på spillrorna af vårt forna svärmeri — om du önskar det, Erik.»

En idé upprann blixtnabbt i Liténs fyndiga hufvud, men han yppade den ej, utan sade ömt och ifrigt:

»Ännu en gång: ger du mig inte minsta skymt af hopp?»

»Jag kan icke, ty det vore ju ett svek, men min systerliga tillgifvenhet erbjuder jag — om du vill mottaga den.»

Han tryckte hårdt hennes hand.

»Din vänskap skall blifva mig dyrbar», svarade han med tillkämpad själfbehärskning, »men som ett prof på den och som en ringa ersättning för den sällhet du förvägrar mig, begär jag någonting.»

»Hvad då?» frågade hon småleende.

»Att få korrespondera med dig.»

»Måne det vore rådligt?» sade Anima oroligt. »Skulle du inte då ha mycket svårare att —»

»Glömma dig, menar du», ifyllde han raskt. »Nej, det vore inte alls svårare. Och har man någonsin hört att vänner ej brefväxla? Var inte hård, Anima!»

Och Anima var ej hård; hon beviljade hans begäran, utan en aning om det den åsyftade, och han tackade henne med strålände blick. Sedan ville han gå, men hon hejdade honom ännu en gång.

»Jag ber också om ett vänskapsprof», sade hon i lättare ton. »Var så god och drick en kopp té med mig — som ett tecken till vårt fridsförbund!»

»Förbund!» upprepade han med egendomlig tonvikt, men fortfor sedan artigt och behärskad:

»Tacksam för din vänlighet, stannar jag gärna en liten stund, hvilken skall blifva mig en kär hägkomst.»

Jämförelsevis lugn och lätt i hågen, skyndade Anima ut i köket och Liténs blick följde den fina gestaltens mjuka, elastiska rörelser, tills dörren slöts. Sedan försjönk han i djupa tankar.

»O, jag dåre, som inte ett ögonblick tviflade på min makt öfver denna stolta, härliga kvinna, som trodde att jag endast behöfde utsträcka handen för att tillegna mig min skatt! Hur förändrad hon blifvit, sedan sin första ungdom, huru sansad och blid, utan ett spår af öfvermod och egenkärlek! Men är det ej ändå af högmod hon försmår mig — högmod öfver sin moraliska öfverlägsenhet — eller skulle dessa principer, denna tro verkligt vara allhärskande? Hon sade att medvetandet om min skuld släckte hennes kärlek, och i sådant fall har jag ingenting att hoppas af denna brev-växling, som jag tillkämpade mig med list.» Han drog en tung suck, men fattade nytt mod strax därpå. Nej, Anima, du skall inte undslippa mina giller, och din vänskap som du i din oskuld erbjöd mig, skall småningom öfvergå till kärlek.

Tyst och tåligt skall jag vänta länge, ja, ett helt år, ifall hon inte sträcker vapen dessförinnan, men *då* vill jag förnya min fråga. Nu mins jag, hvilken dag det är. När hon kommer in, vill jag påminna därom och iakttaga om det gör intryck på henne, om hennes vackra, uttrycksfulla ögon röja någon skymt af förlägenhet eller förvirring.»

I detsamma inträdde Anima och berättade att modern var bortrest samt af hvilken orsak Rosalie denna gång kom

till dem. Litén uttalade sin glada förvåning öfver Bergs stora arf, men när detta ämne blifvit uttömdt, frågade han med vibrerande stämma:

»I dag är det den 28 augusti. Mins du den här dagen för åtta år tillbaka?»

»Den 28 augusti», upprepade Anima. »Jag vill tänka efter.» Hon letade en stund bland sina minnen.

»Nu mins jag», sade hon sedan obesväradt, men Liténs forskande blick lade märke till det drömmande uttrycket i hennes ögon och en svag färgskiftning på kinderna.

»Vi sutto i brunnsparken och lyssnade på gardesmusiken», återtog han.

»Din vackra hatt med rödbrunt garnityr klädde dig utomordentligt.»

»Sådana betydelselösa detaljer!» Anima rynkade sin hvita panna och fortfor sorgset:

»Dessa hågkomster störa blott ditt lugn, bäste Erik! Låt dem hvila i ro!»

»Men efter två dagar reste du hem med dina vänner», sade han »och jag följde dig till bangården. Mins du äfven det, Anima?»

»Ja», svarade hon sakt, »men låt oss nu lämna detta ämne!»

Och Litén vidrörde det ej mera under den korta stund, han ännu dröjde kvar.

»Om du velat, vore jag nu den lyckligaste man på jorden», sade han dystert vid afskedet. »Skall jag någon gång få återse dig?»

»Det går som Gud vill», svarade Anima; »och om vi inte skulle råkas härnere, så låt mig hoppas att få

återse dig i en bättre värld! Jag skall aldrig upphöra att bedja för dig.»

Han kysste hennes hand och skyndade bort; men Anima sjönk ned på en stol och började ånyo begrunda samma ämne som ungefär ett dygn mest upptagit hennes tankar. Det grämde henne att hon så kunde misskänna Erik, ty nu var hon öfvertygad att hans kärlek var djup och intensiv; nu trodde hon ej mera att endast hans högmod blifvit såradt, — nej, det var med afsky hon förebrådde sig denna misstanke. Men var ej en sådan, ögonblickligt återväckt kärlek till en kvinna, som han icke återsett på så många år, någonting riktigt sagolikt underbart? Det var så, men kanske Herren ville straffa honom, ty Bertha hade ändå dött af olycklig kärlek, fast Litén, som aldrig kunnat tåla Hanna, trodde att hon ljög. Nej, nej, *Hanna ljög aldrig!*

»Men», tänkte Anima vidare, »om detta icke kommit emellan, skulle vi nu vara förlofvade, och han hade gått bort för att återvända i morgon under mina lediga stunder, och på samma sätt alla dagar, tills Mamma kommit hem. Hur Mamma skulle gladt sig och kanske fattat litet välvilja för mig! Och huru lycklig vore jag inte själf! Ja, alt skulle vara annorlunda; men hvad tjänar det till att tänka på sådant, som inte kunde ske. Min oro kan ju ej vara en gryende ånger. Nej, denna oro är för Eriks skull; någonting annat får den inte gälla.»

»Nu vill jag tänka på framtiden. Mamma kommer att vistas mest hos Bergs och jag får det mycket dystert, ty fast hon är svår och gnatig, min stackars Mamma, så älskar jag henne ändå och så är hon ju glad och vänlig emellanåt. Ferierna blifva dock härliga hvilotider, då jag får vara hos

min kärleksfulla Rosalié och roa mig med läsning och musik samt leka med hennes yngsta gosse, min lilla älskling, Berndt. Och sedan det bästa af allt: välgörenhetens fröjd, som jag inte har fått njuta på länge. Då jag ej behöfver arbeta för dagligt bröd, så vill jag göra det för att efter min ringa förmåga hjälpa de nödlidande. Men jag förmår intet af egen kraft. Himmelske Fader, gif mig nåd att tjäna Dig troget och villigt med de gåfvor Du förlänat! Gif mig i profvets stunder tålmod, kärlek och ödmjukhet! Gif till sist evig frid åt mig och alla mina kära! Helige Försonare, drag min vän Erik till Dig! Förlåt, om det var ett misstag att försmå honom, förlåt och vänd allt till det bästa! Låt mig få möta honom däruppe hos Dig, där inga fördomar gälla, där alla Dina troende få prisa Ditt namn i all evighet!»

IV.

Sommaren led mot sitt slut och af dem, som varit i tillfälle att hvila ut och stärka sig i landtlifvets stillhet, hade de flesta redan återvändt till stadens tvång och äflan, till dagens värksamhet och kvällens förströelser. Så äfven stadsfiskal Berg och hans familj, hvilka altsedan mars månad varit bosatta i Helsingfors. Dit hade det likasinnade paret håg alltid stått, och under den första välmaktsperioden hade

Arthur sökt smärre tjänster i hufvudstaden, men blifvit förbigången för äldre eller mera meriterade män. Ändtligen stod lyckan honom bi, och de njutningslystna makarne, som nu lefde och fröjdades i rikedomens solsken, njöto ohäjdadt af nöjets, flärdens och kräslighetens behag, utan en tanke på framtiden eller på flydda tiders vanvettiga slöseri.

Assessorskan Walle, som själf var sparsam och dessutom lidit så svåra förluster för dotterns och svärsonens skull, uppmanade dem att blifva visa af skadan; men det var att tala för döfva öron, ty de stora, oförståndiga barnen försäkrade att mammans oro var fullkomligt onödig. Blott de en tid fingo njuta grundligt af teatern, cirkus och alla öfriga nöjen, deras egna briljanta supéer inberäknade, så skulle de sedan blifva riktigt sparsamma och förnuftiga; och mamma behöfde inte alls oro sig för gossarnes framtid, ty arvet var så stort, att *de* engång skulle få hvar sin del däraf. Och den gamla damen, som var så skarp mot sin äldre dotter, hade ej hjärta att besvara dylika genmälen med ett enda sårande ord, och då ännu flera milda förmaningar ej buro någon frukt, teg hon slutligen, men oroade sig i tysthet, eller klagade för Anima, som delade sin mors farhågor.

Lyckligtvis var Arthur Berg hvarken spelare eller drinkare, ehuru han ej häller var absolutist. Rosalie, som lefde blott för dagen, betänkte aldrig att sällskapslifvets frestelser kunde bringa hennes man i olycka, och fast Arthur några gånger återvänt från muntra samkväm med litet stapplande steg, så störde det icke hans lätthjärtade hustrus nattro.

Till sommarbostad hade Berg köpt en täck villa i skärgården, och där hade de alla tillbringat årets vackraste månader i den vackraste natur. Saltsjöluft och bad hade stärkt

Animas hälsa och vid sommarens slut var hennes utseende så ungdomsfriskt och blomstrande, att Rosalie skämtsamt beklagade sig däröfver, ty människor skulle säkert anse henne för äldre, ehuru hon var två år yngre än Anima. Hufvudstadslifvet hade verkligen skadat Rosalies nerver och hennes blonda skönhet var ej så frisk som förr, ty det ovala ansiktet hade bleknat och blifvit litet kantigt; men fru Walle menade suckande, att detta var en naturlig följd af den fördärfliga oordningen att göra natten till dag. Ett dylikt lefnadssätt måste ju härja kindens rosor.

Anima hade låtit öfvertala sig att börja lektionerna två veckor senare än vanligt, men nu blef det ändå tid att bereda sig till hemfärden, ty af sommarens sista månad återstod en enda vecka.

»Vet du, Moster Anima, jag skulle så gärna följa med till S.» sade lille Berndt helt uppriktigt. »Moster är den snällaste i hela världen och leker så roligt med mig.»

»Mycket smickrande för pappa och mamma!» sade Rosalie skrattande, men frågade sedan litet modstulet:

»Skulle du inte få ledsamt efter oss alla?»

Gossen såg fundersam ut.

»Ja, det är nu så, att jag får vara så mycket ensam, när pappa och mamma nästan aldrig äro hemma och bröderna gå i skolan eller läsa sina läxor. Ibland äro de också riktigt stygga mot mig, så inte har jag just stor glädje af dem. Söta Moster, får jag komma med Mormor och Moster till S.»

»Min lilla Berndt! den saken kunna inte vi två afgöra, och så skall du veta, att när Mormor igen kommer hit och Mosters elever spela eller lära främmande språk, så blir

du mera ensam än här.» Anima tog barnets vackra hufvud mellan sina händer och kysste de milda, drömmande ögonen, men Berndt utropade glädt:

»Nej, jag skulle inte vara ensam, utan sitta så stilla i en vrå och lyssna när Moster lärde stora barnen läsa och spela; och det är nog roligt, bara jag får se på Moster.»

»Detdär kan man kalla en tillgifvenhet utan minsta anspråk», sade Arthur Berg leende och fortfor, vänd till Litén, som vid gossens sista svar inträdt: »Inte sant, du vore inte nöjd med så litet — att 'blott se på'?»

»Nej», svarade Litén med en varm blick på Anima, hvars hand han just tryckte till hälsning, »nej, du har rätt, jag vill äga — i lif och död.»

Fru Walles skarpa ögon riktades äfven på Animas ansikte, som var purpurödt af förlägenhet eller förvirring, — hvilketdera, var ju ej möjligt att veta — och därvid undrade den gamla damen, om Liténs trägna hyllning möjligtvis förmått tända den slocknade kärleken på nytt. Hon hoppades det, och i hennes kalla, beräknande själ rörde sig glada framtidsutsikter jämte en stegring af de nästan vänliga känslor hon egnat Anima sedan sommarens början. Om den envisa flickan bara ville uppmuntra Litén, så skulle han nog fria på nytt, det var fru Walle öfvertygad om, och i en svag förhoppning att Anima kunde drifvas till att röja sina känslor, förlängde hon det påbörjade samtalsämnet och yttrade småleende:

»Professor Litén tyckes inte höra till de försakande Toggenburgtyperna, som i årtal sitta och 'se upp mot cellen', för att få se en skynt af den älskade.»

»Riddar Toggenburg var en stackare», svarade Litén. »I hans ställe skulle jag röfvat den sköna ur klostret.»

»Men om hon inte låtit det ske?» sade Anima och såg upp från sitt handarbete med spefull min. »Den tappre korsfararens ideal tycktes ju inte sakna karaktärsstyrka, därom vittnade hennes sublima beslut att välja doket framför brudskruden.»

»Ett beslut, som utan tvifvel skulle blifvit rubbadt, ifall Toggenburg stannat hemma i sin borg och bemödat sig om att vinna sin skatt», svarade Litén, »ty medeltidens slottsfröknar hade ju endast tvänne alternativ att välja på, äktenskapet eller klostercellen, och dessa unga damers tillbedjare behöfde aldrig se sig trängda i skuggan af sådana hjärnspöken, som behärska mången eljes klartänkande nutidskvinna.» Hans röst, som först hade en glad klang, ljöd sällsamt upprörd i slutet af satsen, och ingen af de närvarande hade längre lust att skämta, men Berg frågade:

»Hvilka hjärnspöken menar du, kära bror?»

»Inbitna fördomar, altför stränga principer, emancipationsvurmer och mycket annat till», svarade Litén, och inslog helt tvärt ett nytt ämne, till stor lättnad för Anima, som med oro lagt märke till Liténs förstämning och ångrade de ord, af hvilka han känt sig sårad.

När de båda systrarna samma kväll voro på tumanhand, sade Rosalie lifligt:

»Vår käre professor kan inte alls dölja sina känslor. Förbarma dig ändtligen öfver honom för hans, för din egen lyckas skull!»

»Min lycka? Du tror då att jag —»

»Ja, jag hoppas att du har börjat älska honom på nytt sedan skuggan, som i åratals stod emellan er, är bortdrifven, och då inga flere hinder förefinnas, bör du inte låta stolthet

eller envishet stå i vägen för din lefnadslycka. Välj ej do-
ket i stället för brudskruden, fast du i dag kallade sådant
'sublimt'. Gör inte det, käraste!»

»Kors, hvad du är vältalig, min egen Rosalie», sade
Anima, »så vältalig, som om Litén redan skulle friat,
men då han inte har gjort det, så äro ju dina förböner för-
spild möda.»

»Åh, han friar nog endera dagen. Hans beteende un-
der de två månader i somras, då vi voro grannar och råka-
des dagligen, och hans oförställdt ömma blickar senast i dag
ge dig anledning att när som helst vänta en kärleksförkla-
ring. Men du har ett obegripligt tillbakadraget sätt, som
skulle afskräcka en mindre förälskad och mindre modig till-
bedjare. Säg, hyser du ännu någotslags groll mot Litén?»

»Hvad tänker du på? Vi äro ju riktigt goda vänner
och —»

»Nå, hvad vidare?»

»Ingenting, ty mina tankar fingo en annan riktning.
Du kan ej ana hur bedröfvad jag är för Hanna Manners skull
och hur gärna jag ville tro att allt inte är sant.»

»Det är sant, kära Anima! Hon vill under sken af
lag och rätt beröfva sin utfattiga kusin de där lumpna 3,000
mark, som den stormrike doktor Manner lofvade sin syster-
dotter i tvänne vittnens närvaro. Det var ju oförsiktigt af
honom att inte införa denna donation i sitt testamente, men
han kunde ju inte heller ana att det ena vittnet skulle dö
strax efter honom själf och att det andra, bestucket af hans
dotter Hanna, skulle begå mened.»

»Kanske det inte är sant», sade Anima.

»Jo, lika sant som att Hanna satte ihop den sköna

historien, att hennes syster dog för Liténs skull. Och så har man till sist fått veta att hon var hemligt förlofvad med en annan och förälskad i honom åtminstone ett halft år förrän hon dog till följd af en häftig förkylning. Alt detta hörde du ju redan i vintras af doktorinnan Manner själf.»

»Ja, men jag hade svårt att kunna tro henne, då Hanna för länge sedan framställde saken helt annorlunda.»

»Den falska Hanna, som du beundrade och var så svag för! Henne trodde du obetingadt, då hon berättade att Litén orsakat hennes systers död och att en annan flicka för hans skull förlorat lifvets glädje; men jag är säker, att också *det* var lögn.»

»Det var en fröken v. T.», sade Anima, »och hon har varit gift i flere år. Dock har Erik medgifvit att han, utan allvarliga afsikter, har kurtiserat många flickor.»

»Hysch!» svarade Rosalie och sköt ut sin fylliga underläpp. »Som om inte de flesta eleganta herrar gjorde det samma, fast ingen för den skull vill röra upp himmel och jord! Och så voro de där flickorna så tokiga i honom, att han måste tröttna vid dem. Men jag märker, att du ännu letar efter någon anledning att försmå Litén; men om du äfven denna gång låter honom gå, så spår jag att din ånger —» Hon tystnade tvärt, afbruten af sin man.

»Nå, hvad var det fråga om?» sporde han och tog henne under hakan. »Det lät nästan, som om min skatt hållit en moralpredikan.»

»Ja, du hörde nog rätt. Först grälade jag om den elaka Hanna Manner och sedan —»

»Tyst, tyst, Rosalie, var inte barnslig!» Anima lade handen på sin systers mun, men en blick på Arthurs vackra, leende ansikte dref blodet upp till hennes kinder.

Efter ett år.

»Lugna dig, min lilla svägerska!» sade Berg. »Det är ju ingen hemlighet att en viss ung dame kan bli professorska hvilken dag hon vill, och i hennes ställe skulle jag inte längre betänka mig.»

»Man måste ha en friare, ifall något betänkande skall kunna komma i fråga, käre Arthur!»

»Åh, gif honom en uppmuntrande blick, gå honom ett steg till mötes, så har du honom genast vid dina fötter.»

Anima skakade afvisande på hufvudet, men svarade ingenting.

»Hvad det blir förfärligt tomt, när Ni resa», sade Rosalie efter en kort paus. »Ack, om du inte hade en sådan arbetsvurm, som *nu* är alldeles onödig, så skulle du stanna hos oss och riktigt hvila ut efter årslånga mödor. Det blir nästan omöjligt att kunna trösta Berndt, som värkligen håller mera af dig än af oss.»

»Den lilla pysen har också stulit mitt hjärta», sade Anima leende, »och om det inte vore altför själfviskt, skulle jag bedja att få föra honom med mig.»

»Han skulle göra dig mera besvär än du kan ana», svarade Rosalie, och Arthur bifogade:

»Jag spår att du inom kort återvänder till Helsingfors.»

Fyra dagar senare packade Anima kappsäckarna, och när det var gjort, satte hon sig vid flygeln för att spela till ett afsked, ty följande morgon skulle det bära af med bantåget.

Hon skulle återvända till sitt kära arbete och ej få så mycken tid till saknad efter sommarens fröjder. Hur hastigt den förflöt därute i skären, och som en ljuf dröm återkallade hon dess härliga, solvarma dagar i minnet, öfvertygad om, att aldrig mera få upplefva någonting så skönt. Och efter

alt, som förljufvat hennes lif, skulle ensamheten kännas mycket dystrare än eljes; kvällarna och de långa, sömnlösa nätterna skulle frammana bilder ur det förflutna och — nära saknaden efter dem alla, isynnerhet lilla Berndt.

Modern, som hela sommaren varit mycket vänligare, ämnade återvända till Bergs efter några veckor; men om hon också stannade hemma, så vore det dock visserligen slut med hennes vänlighet mot stackars Anima, som brutit mot sin mors hjärtligaste önskan.

»De tro alla att jag är nöjd och belåten med min lott, de ana inte huru eländigt svag jag känner mig sedan många månader», tänkte hon vidare, »och de klandra min köld och tillbakadragenhet mot Erik Litén. Köld! O, om de visste!

Med hufvudet sänkt i handen brast Anima i hejdlös gråt. Ingen störde henne, ty modern och Rosalie voro på besök hos en gammal bekant och Arthur hade äfven gått ut; därför fick hon några timmar tänka och gråta i ro.

I dag var det igen den 28 augusti. För ett år sedan kom Litén med eldig blick och eldig håg, glad i sin visshet om hennes genkärlek; och hon stötte bort honom lugnt, hänsynslöst, obevekligt; men hade denna skoningslösa stränghet skänkt henne lycka? Var hon inte tvärtom mindre lycklig, mindre tillfredsställd än någonsin förut? Och det genom eget förvällande.

Hon genomlefde på nytt i tankarna detta förgångna år med dess yttre enformighet, men andliga strider och erfarenheter, hvilka bringat i ljuset många gömslen i hennes själs innersta djup. Huru yfdes hon ej öfver sin fasta karaktär och sin kärlek till frihet och oberoende den där kvällen då hon, efter moget öfvervägande, besvarade Liténs bref, och

ett dygn senare hade denna själfbelåtenhet stegrats till ett sådant välbefinnande, att hon riktigt hade lust att sjunga af fröjd. Då, när hon just sökte bland sina noter, inträdde Litén och från den stunden var det slut med hennes jämnmod.

Men var han då verkligen så oemotståndlig, att hon genast blef förtrollad på nytt? Nej, icke just det, men den första gnistan till hennes nyväckta, sedan altjämt stegrade kärlek blef redan då tänd, därom vittnade hennes oroliga tvivel, huruvida det var rätt eller orätt att afslå hans anbud.

Hon hade ofta undrat hur det varit, om hon aldrig fått något beriktigande angående orsaken till Bertha Manners död, om hon i sådant fall kunnat blifva genomträngd af denna innerliga känsla, som nu drog henne till honom. Huru som hälst, så skulle hennes förening med honom varit absolut omöjlig, om hon ej fått veta sanningen.

»Men om han skulle komma och förnya sin fråga?» tänkte hon vidare. »Nej, Arthur bedrar sig i sina förutsägelser, och när vi nu blifva långt skilda, skall han glömma mig och åter, såsom förr, fröjdas öfver sin frihet. Det kunde blifvit annorlunda, om jag velat, men begäret att *synas* fast och frihetsälskande har förmått mig att gömma känslans glöd under vänskapens mask, att kämpa för min frihet, när jag dock i själfva verket redan var bunden.»

»Och hvarför har jag gjort så, hvarför hållit Erik på ett sådant afstånd och *så väl* behärskat hvarje blick och tonfall i min röst, att hvarken han eller någon annan fått en aning om mina känslor? Kanske min oberoende ställning dock är mig kärare än han?»

Hennes tårar runno allt ymnigare, medan de stormande känslorna nödgade henne att ärligt medgifva, att hon *nu*

ångrade sin stolthet och ville afsäga sig den kära friheten — för hans skull. Men hvad tjänade det till att tänka härpå, då allt var förbi, alla förhoppningar grusade af hennes egen oböjlighet. Hon torkade sina tårar och bjöd till att lugna sig. Ja, hennes lif var ju icke tomt och glädjelöst, ty hon var så varmt älskad af Rosalie och lilla Berndt var hennes ljuftva solstråle. Hon fick ju värka i kärlek, och denna lycka, som var af himmelskt ursprung, fördunklade all jordlifvets korta, vanskliga sällhet, och hon tänkte med stilla tacksamhet på den lindring hennes gåfvor beredt. Hvarför skulle hon sörja? Lifvet hastade mot sitt mål, och sedan skulle hon vinna evig frid.

Hon greps dock åter af djupt svärmod vid tanken på sina kära, ty de gingo alla fjärran från Gud, utan evighets hopp, på världslikställighetens jämna väg, och det var bittert att icke alls kunna invärka på dem — att bedja utan bönhörelse. Men en ljusning mildrade äfven detta töcken: Eriks sinne hade begynt undergå en förändring, det var alldeles skönjbart, ty han talade med vördnad om Gud och hon hade två gånger öfverraskat honom läsande i en fickbibel, som han troligtvis alltid bar på sig under sina promenader. Han hade gömt bibeln vid anblicken af Anima och Arthur, och då trodde hon att det skett af falsk blygsel, men en annan gång satt han åter på stranden och läste då hon kom ensam dit, och såg igen förlägen ut, som om han gjort något orätt samt gömde hastigt bibeln i sin ficka.

En ringning på tamburklockan ryckte upp Anima och hon reste sig helt förskräckt öfver sitt förgråtna ansikte, ty det var visst någon främmande, som nu skulle se henne så upprörd. En blick i trymån visade henne ett litet, af röda

fläckar vanständt ansikte, svullna ögonlock, en högröd mun, som skälfdes af gråtlust och djupt svärmod i ett par stora mörkblå ögon. Men det var ingen tid att badda ögon och ansikte, ty Kalle hade redan öppnat dörren och i det samma inträdde — Erik Litén.

Just denna tid mot kvällen för ett år sedan kom han till henne och blef mottagen med köld och misstroende. Och nu? Men ehuru känslorna tycktes nära att blifva henne öfvermäktiga, manande henne att med en blick förtråda sin hemlighet, så kunde hon ej vika eller bryta mot sin stränga förbehållsamhets princip. Hon uttalade sitt »hjärtligt välkommen» vänligt, men med stadig röst och undvek att möta hans blick.

Hon bad honom taga plats, men han bugade sig artig och förblef stående i hennes närhet och betraktade det sorgsna förgråtna anletet, som var hans *all* i världen, samt strök långsamt sitt askblonda hår från pannan. Han ville tala, men teg ännu några ögonblick, fjättrad af detta anletes kyska, upphöjda uttryck; och det tycktes nästan som ett helgerån att bryta denna blomma, som fått stå gömd och obemärkt, men kanske just därför kunnat bibehålla sin blyga, anspråkslösa fägring. Så undrade han, hvarför hon gråtit och ännu såg så betryckt ut. Kunde det vara för att hon skulle skiljas från Rosalie? Men hon vände ju frivilligt och gladt tillbaka till sitt kära arbete, obeveklig gentemot sina anhörigas varma önskningsar att få behålla henne. Vågade han då hoppas att dessa ljufva ögon, som nu så skygt undveko honom, gjutit tårar för hans skull? Var det möjligt, fastän hennes beteende under denna sommar aldrig gifvit honom anledning att hoppas på någonting annat än systerlig tillgif-

venhet? Eller skulle hon äfven denna gång affärda sin ungdoms älskade med fraser?

Hans glada mod och segervisshet voro rubbade, trängda i skuggan af ett nyligen väckt skuldmedvetande, som snart skulle efterföljas af verklig ånger öfver ett i högre mening förspildt lif. Han erkände, att hans krassa självviskhet och själförgudning jämte alla framfarna förvillelser gjorde honom ovärdig att äga en, mänskligt betraktadt, renhjärtad kvinna. Men så smög sig en känsla af djup andakt i hans världsliga sinne; han böjde ned sitt hufvud och bad tyst en kort, men varm bön om nåd att blifva värd Anima, ifall hon ville tillhöra honom, och om nåd att kunna göra henne lycklig. Sedan såg han upp och Anima blef öfverraskad af det sällsamma uttrycket i hans vackra ansikte — detta uttryck af mildt svärmod, som hon aldrig under deras långa bekantskap varsnat där.

Så frågade han med upprörd stämma:

»Mins du denna stund för ett år sedan?»

»Ja, jag har inte kunnat glömma den», svarade hon.

»Tror du ännu att Bertha Manner dog för min skull?» återtog han.

»Nej, nej», inföll hon häftigt, »hennes egen mor sade mig att hon dog af förkylning och att hon i ett halft års tid varit förlofvad med en man, som var henne mycket kär — och då hade hon varit fullkomligt frisk.» Anima teg några ögonblick, men återtog därpå ödmjukt:

»Jag har varit bitter mot dig för Berthas och många andras skull, men altsedan sista vintern har jag trott att ryktet öfverdrifvit ditt fel. Min ofördragsamhet var sårande, och jag ber om tillgift!»

Liténs blick var åter liksom fasttrollad vid Animas ansikte, som nu föreföll honom så kvinnligt mildt och tillika så ungdomligt, att han nästan drömde sig förflyttad femton år tillbaka i tiden.

»Anima, min älskling!» sade han ömt, men allvarligt, »var din dom oåterkallelig? Skall du ännu en gång jaga mig tillbaka i ensamhetens tröstlösa öken? Dubbelt tröstlösare, sedan jag denna oförgätliga sommar har sett dig dagligen och hört din kära stämma uttala ord, som redan öppnat mina ögon för Guds sannings ljus. För ett år tillbaka kom jag till dig med en segrares glada mod — nu kommer jag som en supplikant. Säg, var din kärlek endast skendöd, eller ger du mig åtminstone något hopp att kunna återvinna den? Har du mod att räcka din hand åt den vilsegångne, att som hans maka och skyddsängel leda honom till din Gud?»

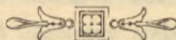
»Ja», svarade hon gråtande, »mitt motstånd är brutet — jag älskar dig.»

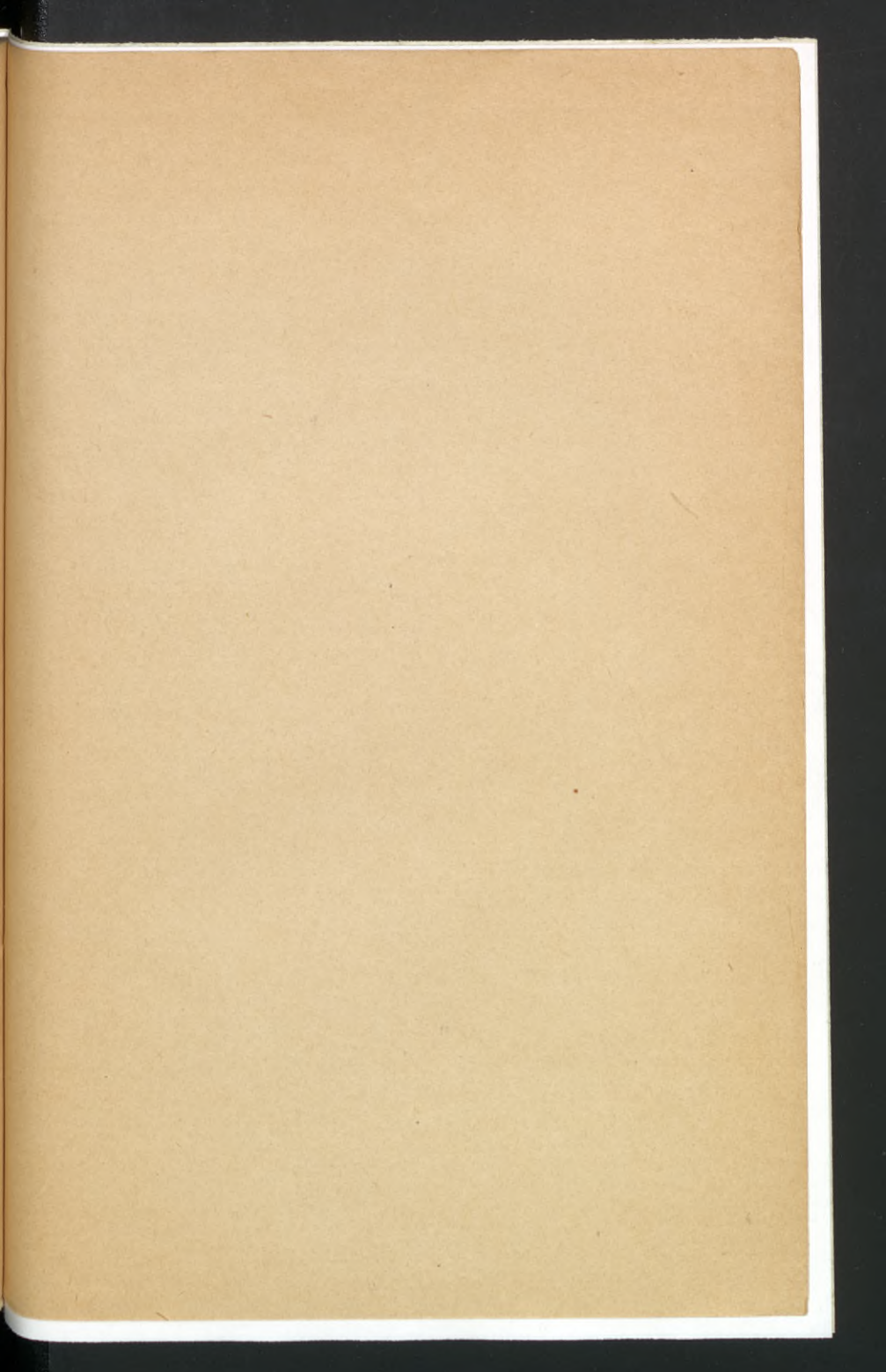
Han slöt henne till sitt bröst.

»Men hvarför gråter du, älskade?» frågade han och en skugga gled öfver hans glädjestrålände ansikte. *Så* skall det ej knyts, vårt lifstidsförbund! Hvad betyda dina tårar, dyra Anima?»

Anima smålog mot sin ungdoms älskade, medan hennes hand for öfver de alt ännu glittrande ögonfransarna.

»Förstår du inte dessa tårar, min Erik?» sade hon hälften ömt, hälften skalkaktigt. »De äro en gammal flickas afsked till — friheten.»

9.3.49

1001850558

